

RAE VALLA ARENGUKAVA 2021–2030

LISA 1 – LÄHTEOLUKORRA ANALÜÜS

Aprill 2020

Rae vald

Sisukord

SISUKORD	2
SISSEJUHATUS	3
1 RAHVASTIK	4
1.1 ELANIKE ARVU MUUTUSED.....	4
1.2 ELANIKKONNA SOOLIS-VANUSELINE STRUKTUUR	6
1.3 LOOMULIK IIVE JA RÄNNE.....	7
1.4 RAHVASTIKUPROGNOOS	10
2 MAJANDUSLIK JA SOTSIAALNE KESKKOND	15
3 JUHTIMINE JA KODANIKULIIKUMINE	22
3.1 VALLA JUHTIMINE JA EELARVE	22
3.2 KODANIKUÜHISKOND JA KÜLALIIKUMINE.....	28
4 VALDKONDLIK ANALÜÜS	31
4.1 HARIDUS	31
4.2 PLANEERIMINE	35
4.3 VABA AEG	37
4.4 SOTSIAALVALDKOND.....	39
4.5 TARISTU JA TRANSPORT.....	41
4.6 KESKKOND	44

Sissejuhatus

Lähteolukorra analüüs on Rae valla arengukava lisa. Tegemist on 2016. a koostatud dokumendi ajakohastatud versiooniga – uuendatud on statistilised näitajad ja nendest tulenevad järeldused. Dokumendi ülesehitus on jäänud muutumatuks.

Dokumendis antakse ülevaade Rae valla arengut mõjutavatest teguritest. Alustatakse rahvastiku, majandusliku ja sotsiaalse keskkonna ning juhtimise ja kodanikuühiskonna teemade kirjeldamisega ja seejärel jätkatakse valdkonnapõhise analüüsiga.

Põhjalikumalt on käsitletud haridust, planeerimist, vaba aega ja sotsiaaliat. Tähelepanuta pole jäänud ka teised valdkonnad: taristu ja transport, keskkond ning ettevõtlus. Viimane on kajastatud majandusliku ja sotsiaalse keskkonna peatüki koosseisus. Võrdlusena on välja toodud andmed Eesti kui terviku ja Harju maakonna kohta. Lisaks vaadeldakse Rae valla paiknemist teiste Tallinna linnapiirkonna moodustavate omavalitsuse seas.

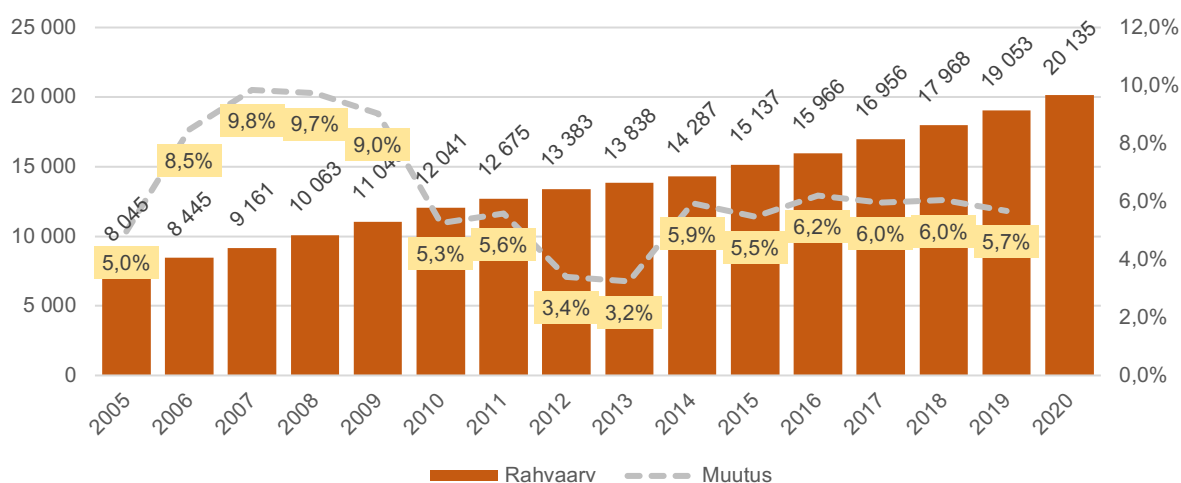
Lähteolukorra analüüsi osa on ka OÜ Cumulus Consulting poolt koostatud rahvastikuproгноos, mida on samuti uuendatud. Analüüsis aga ei kajastata enam Rae valla poolt tellitud ja OÜ Positium LBS koostatud “Rae valla elanike arvu muutuse ja tööaja kohtade analüüs aastatel 2010 ja 2015” tulemusi, kuna need andmed on vanenenud.

1 Rahvastik

1.1 Elanike arvu muutused

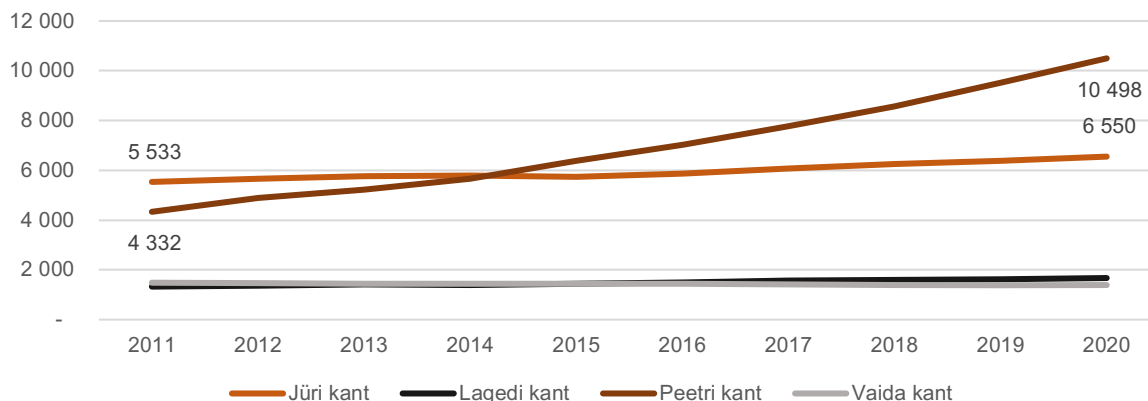
Rahvastikuanalüüsi ja -prognoosi lähtealuseks on Rahvastikuregistri andmed perioodi 1.01.2011 kuni 1.01.2016 kohta. Rahvastikuregistri andmed on kohalikule omavalitsusele aluseks nii üksikisiku tulumaksu laekumisel kui ka valdava osa kohalike teenuste ja hüvede osutamisel. Läbivalt on eristatud valla neli kanti: Jüri, Lagedi, Peetri ja Vaida.

1. jaanuari 2020. aasta seisuga elas Rae vallas 20 135 inimest. Võrreldes viieteistkümne aasta taguse ajaga on elanike arv vallas enam kui kahekordistunud – lisandunud on 12 000 uut elanikku. Peale eelmise majanduskriisi lõppemist on viimasel kuuel aastal olnud kasvutempo keskmiselt 6% aastas (vt joonis 1).

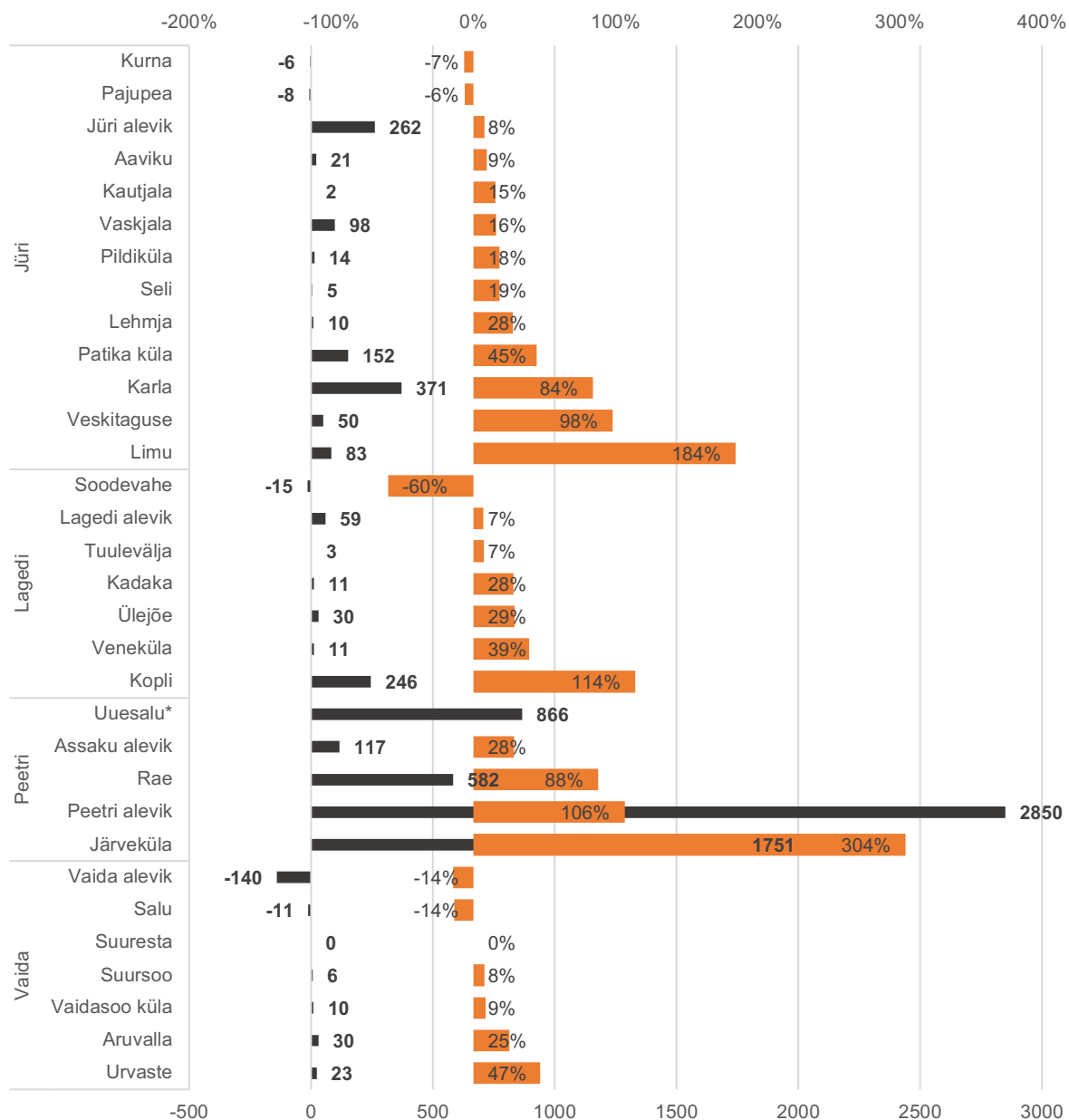
Joonis 1. Rahvaarvu muutus Rae vallas 2005–2020

Rahvaarvu kasv on toimunud selgelt eelkõige Peetri kandis, kus rahvaarv on kümne aastaga suurenenud enam kui 6000 inimese võrra ehk 142%. Tuhatkond elanikku on lisandunud ka Jüri kandis. Lagedi ja Vaida kandis on muutus olnud tagasihoidlik (vt joonis 2).

Joonis 2. Rahvaarvu muutus Rae valla kantides 2011–2020

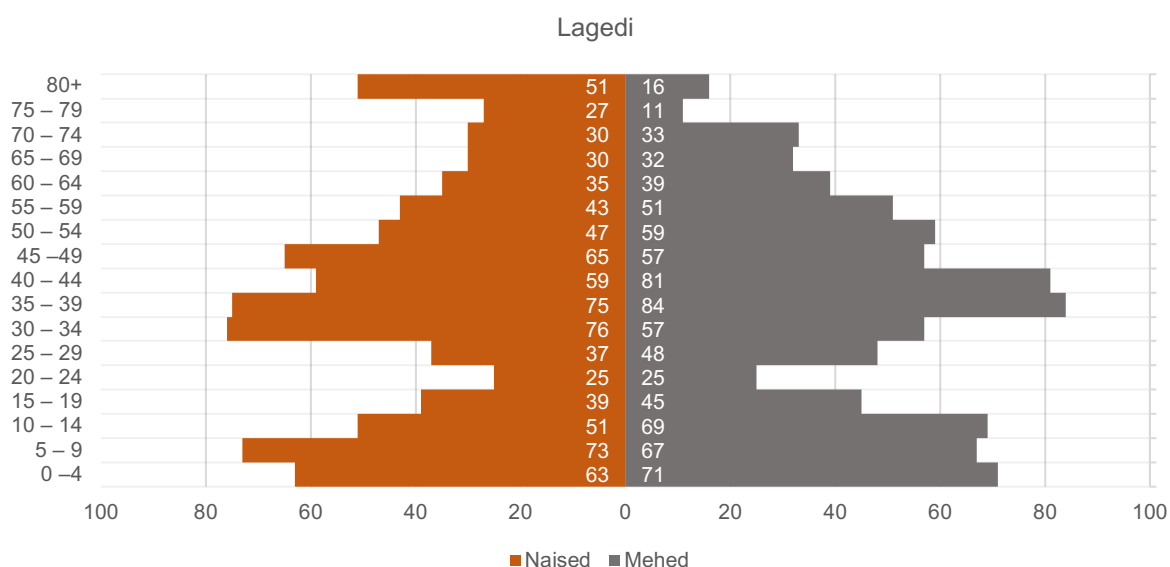
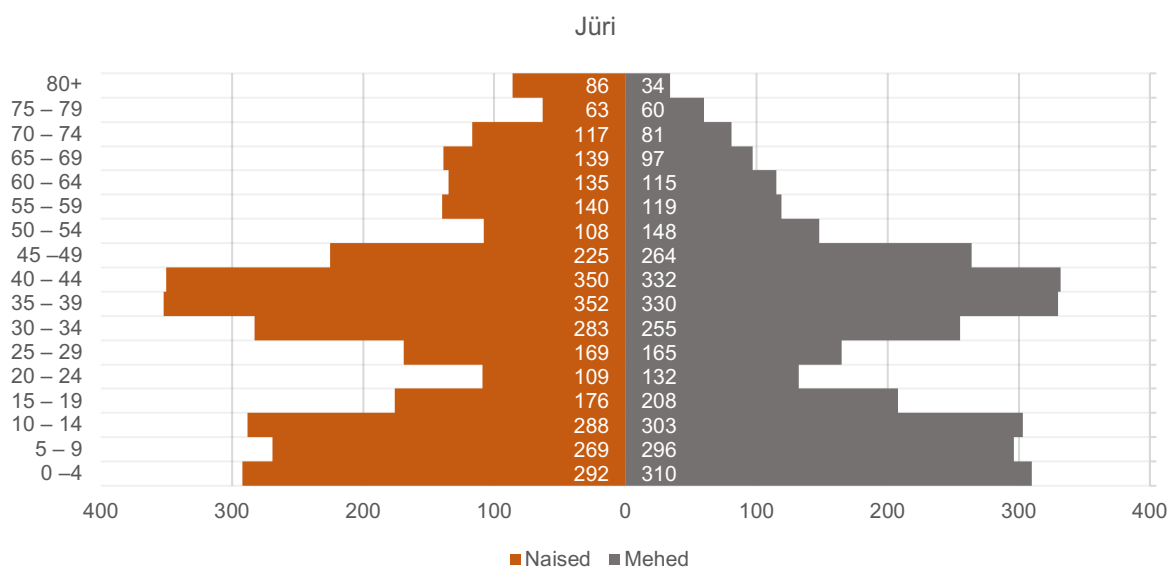
Kõigis neljas kandis on üks elanike poolest arvukam keskus ning suuremad ja väiksemad külad. Viimasel kümnendil kiire kasvuga silma paistnud Peetri kandi külad on keskmisest suurema elanikkonnaga ning Peetri aleviku elanike arvukus on ületanud vallakeskuse Jüri elanike arvu. Kuigi valla rahvaarv on kiirelt kasvanud, ei jaotu kasv valla siseselt ühtlaselt. Kui kõige kiiremini kasvanud Peetri kandis on elanikke lisandunud kõikidesse küladesse (sh on 19. juulist 2013 osa Järveküla ja Kurna küla maade arvelt moodustatud Uuesalu küla), siis teistes kantides on mitmeid asustusüksusi, kus rahvaarv on hoopis vähenenud. Vaida kandis on rahvaarv tervikuna vähenenud ja seda eelkõige kandi keskuses Vaida alevikus (140 inimese ehk 14% võrra) (vt joonis 3).

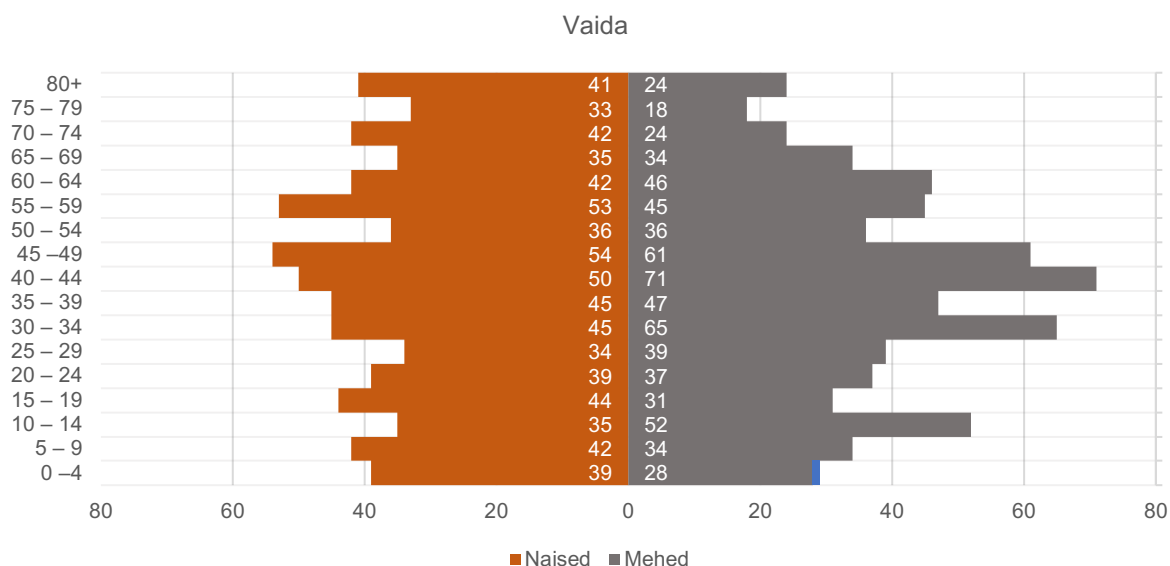
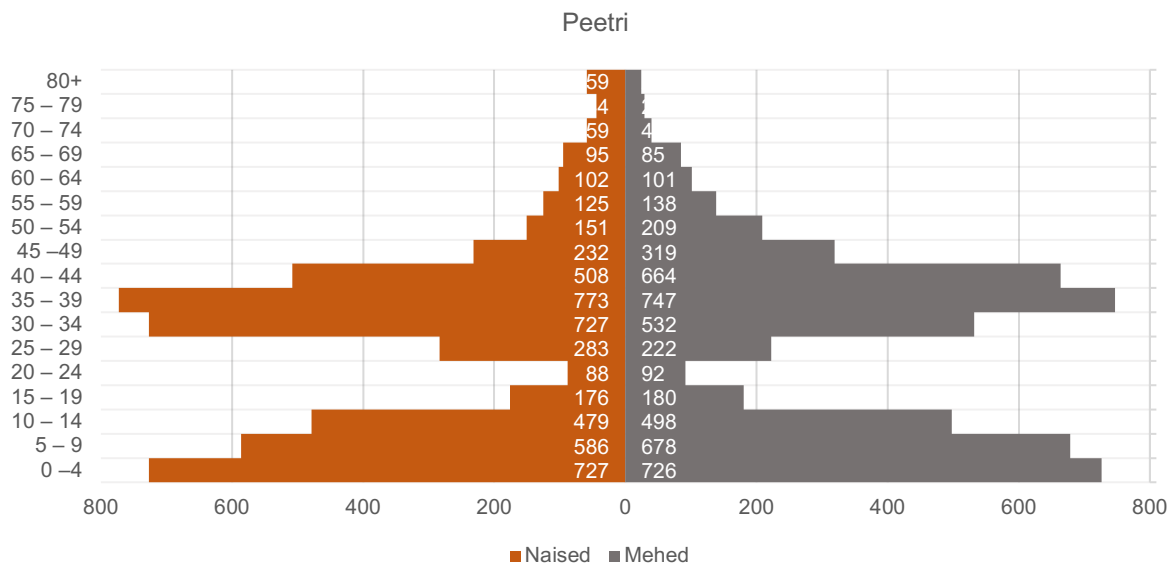

Joonis 3. Elanike arvu muutus Rae valla asustusüksustes 2011–2020

1.2 Elanikkonna soolis-vanusedine struktuur

Rahvastiku soolis-vanusedine jaotus Rae vallas on tasakaalust väljas, mis on otseselt intensiivse sisserrände tagajärg. See on omane kõigile Tallinna lähimavalitsustele, mille territooriumile on aset leidnud valglinnastumine (nt Viimsi, Harku, Saue ja Kiili vald). Samas on kantide vanusstruktuuride vahel suured erinevused, mis peegeldab ka tõsiasja, mida pealinnast kaugemale, seda vähem on inimesi lisandunud. Kui eriti Peetri, aga ka Jüri kandi rahvastikku iseloomustab suur lastega perede ja madal eakate osakaal, siis Vaida kantis on tegemist Eestile tüüpilise üldiselt tasakaalus, kuid raskuskeskmest lähtuvalt vananevat rahvastikku näitava vanusjaotusega. Lagedi kant on vahepealne, omades mõlemale eelnevale iseloomulikke jooni. Tasakaalustamata vanusjaotus muudab erinevate avalike teenuste vajaduse pikemaks ajaks laineliseks ja eeldab seetõttu ka paindlikkust ja nutikust avalike teenuste pakkumise korraldamisel. Eriti keerukaks võib keskpikas perspektiivis osutada optimaalse haridustaristu rajamine ja selle kulutõhusalt kasutuses hoidmine (vt joonis 4).

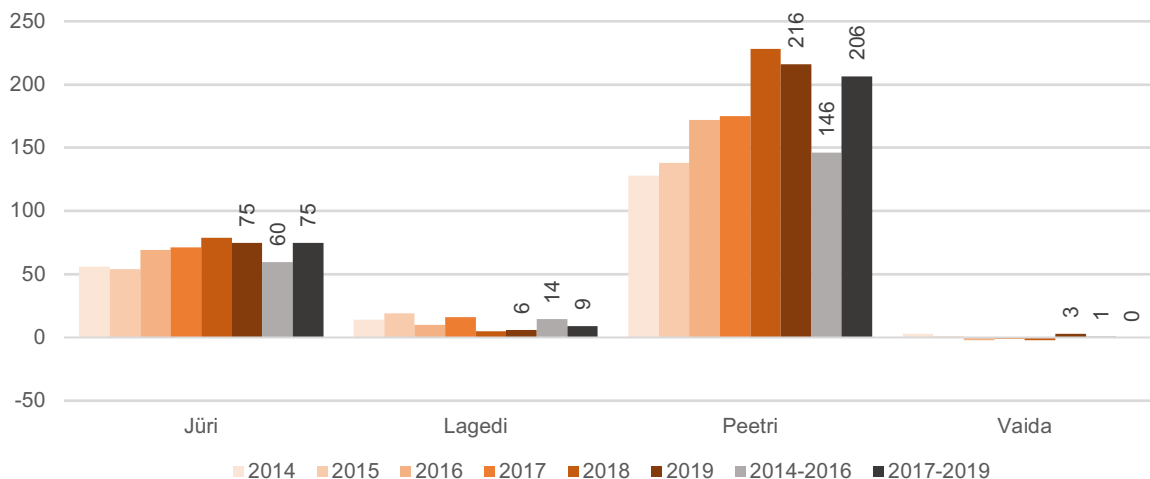

Joonis 4. Rahvastiku soolis-vanuseline jaotus Rae valla kantides seisuga 1.01.2020

1.3 Loomulik iive ja ränne

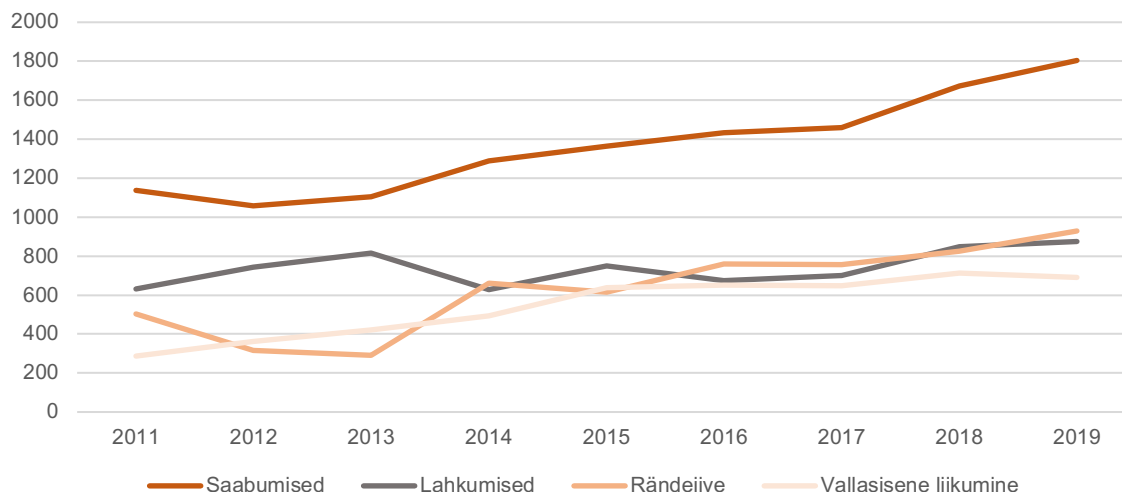
Erinevalt peaaegu kogu ülejäänud Eesti omavalitsusüksustest ja riigist tervikuna on loomulik iive Rae vallas tugevalt positiivne. Viimasel kuuel aastal on sündide arv ületanud surmade arvu aastakeskmiselt ligi 255 võrra (vt joonis 5).

Joonis 5. Loomulik iive kantides 2014–2019

Valdav osa sellest tuleneb väga noore vanusstruktuuriga Peetri kandi arvelt, kus ka summaarne sündimuskordaja¹ on erakordselt kõrge. Kui Eesti keskmine on tugevalt allpool taastootetaset (milleks loetakse 2,1 last fertiilses eas naise kohta), siis Peetri kandi 2014-2019. aasta keskmine 3,27. Aastakeskmiselt on sündimus olnud taastetasemest kõrgem ka Jüri ja Lagedi kandis. Vaidas on sündimus võrdväärne Eesti keskmise tasemega.

Kiiret rahvaarvu kasvu vallas on lisaks positiivsele loomulikule iibele toetanud tugevalt positiivne rändeiive. Viimasel kuuel aastal on rändesaldo aastakeskmiselt olnud ligi +758 elaniku. Samuti on aastast-aastasse kasvanud ka vallasiseselt ümberpaiknevate elanike arv (vt joonis 6).

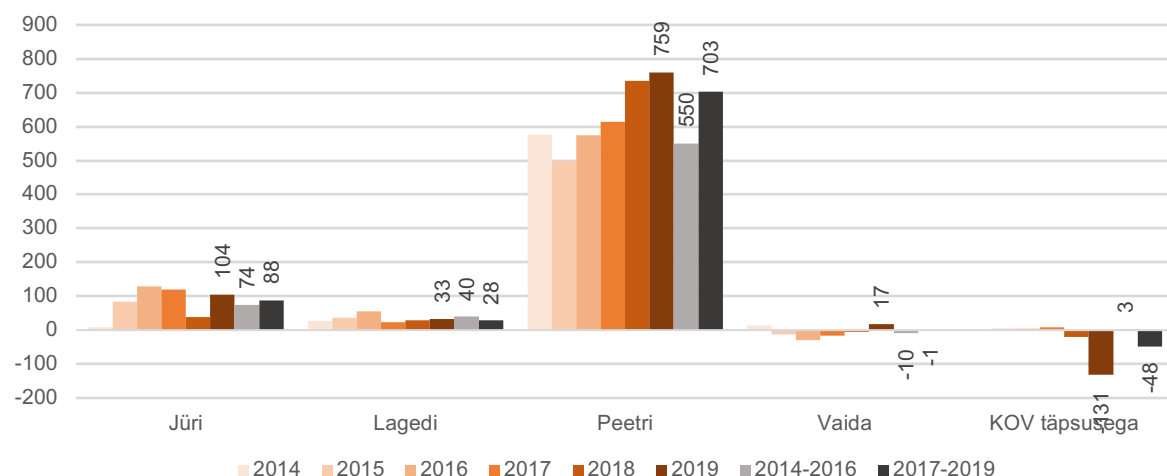
Joonis 6. Ränne Rae vallas 2011–2019

¹ **Summaarne sündimuskordaja** on keskmine elussündinud laste arv naise kohta tema elu jooksul, kui naine sünnitaks fertiilses eas naise kohta lapsi vastavalt konkreetse aasta sündimuse vanuskordajale. **Sündimuse vanuskordaja** on sündide arv aastas konkreetsetes vanuses naise kohta võrrelduna sama vanuserühma aastakeskmise naiste arvuga.

Seejuures on liikuvad enamasti noored inimesed koos lastega – vanuserühmad 0-4 ja 20-39 eluaastat. Väga suurt erinevust saabujate, lahkujate ja vallasiseste liikujate vanusstruktuuris ei ole.

Kantide lõikes on ainukeseks väljarändepiirkonnaks Vaida. Lisaks Peetri igaaastasele kasvule on märkimisväärne ka Jüri kandi juurdekasv (vt joonis 7).

Joonis 7. Rändesaldo kantides 2011–2015

Valdav osa sisserändest lähtub Tallinnast (aastakesmiselt 60%) ja Harjumaalt (12%). Mõnevõrra suurem (5%) on ka välisriikidest saabujate arv, ülejäänu jaotub suhteliselt võrdselt Eesti erinevate maakondade vahel. Väljarändajate sihtkohaks on peamiselt Tallinn (aastakesmiselt 48%) ja Harjumaa (21%). Samas on märgata selget trendi, et väljarändajate sihtkohana Tallinna osakaal väheneb ja Harjumaa muude omavalitsuste (Raasiku, Jõelähtme, Kose, Kiili) osakaal kasvab. Samuti on aastatega vähenenud välisriiki rändajate osakaal. Naiste ja meeste osalemises rändes olulisi erinevusi ei ole, mõlemad on võrdselt.

Demograafilised näitajad on Rae vallas heas seisus. Ülalpeetavate määr on kõrgem eelkõige laste arvukuse tõttu. Keskmine demograafilise tööturusurve indeksi väärtus 2,7 näitab, et järgmisel kümnendil siseneb tööturule rohkem inimesi, kui sealt välja langeb. Sugude suhe on tasakaalus ja peamises fertiilses vanuserühmas on naisi isegi rohkem kui mehi (tabel 1).

Tabel 1. Demograafilised näitajad (1.01.2020)

	Jüri	Lagedi	Peetri	Vaida	Rae vald
Ülalpeetavate määr	0,59	0,60	0,65	0,52	0,62
Demograafiline töösurveindeks	2,27	1,55	4,81	0,88	2,70
Sugude suhe kokku	0,98	1,02	1,01	0,98	1,00
Sugude suhe 20-39	0,97	1,00	0,85	1,15	0,91

1.4 Rahvastikuprognosis

Perspektiivse teenusevajaduse määramise aluseks on koostatud rahvastikuprognosis, mis põhineb 2020. aasta 1. jaanuari seisuga Rahvastikuregistri andmebaasis fikseeritud rahvastiku soolisel- ja vanusjaotusel ning diferentseeritud sündimus-, suremus- ja rände-eeldustel.

Prognosis väljundiks on Rae valla nelja kandi kohta koostatud kaks stsenaariumit, mille eeldused on püstitatud lähteolukorra analüüsi alused:

- **Baas-stsenaarium (A)** – rändeprotsessidega ei ole arvestatud ehk stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet. Sündimuse aluseks on Rae valla kantide aastate 2014–2019 keskmine summaarne sündimuskordaja, mis jääb samale tasemele terveks prognoosisperioodiks. Suremuse puhul on aluseks Harju maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2017/2018 (vastavalt 74,9 ja 82,9 eluaastat), mis jääb samuti muutumatuks prognoosisperioodi lõpuni;
- **Rände-stsenaarium (B)** – arvestatud on perioodil 2014–2019 toimunud kandipõhiselt sooliselt- ja vanuselisel diferentseeritud rändekäitumise jätkumisega mõnevõrra väiksemas ja ajas kahanevas mahus. Summaarne sündimuskordaja stabiliseerub 10 aasta jooksul taastetasemel (Peetri, Jüri) või jääb olemasoleva taseme lähedale (Lagedi, Vaida). Oodatav eluiga sünnimomendil jätkab viimasele kahele kümnendile omast kasvu ja tõuseb aastaks 2051 meestel 81,3 ja naistel 86,1 eluaastani.

Rände-eelduste kohaselt jätkub sisseränne valda kahanevas mahus aastani 2034. Täpsemalt on kandipõhised eeldused välja toodud tabelis 2.

Tabel 2. Kasvu-stsenaariumi rände-eeldused kantides²

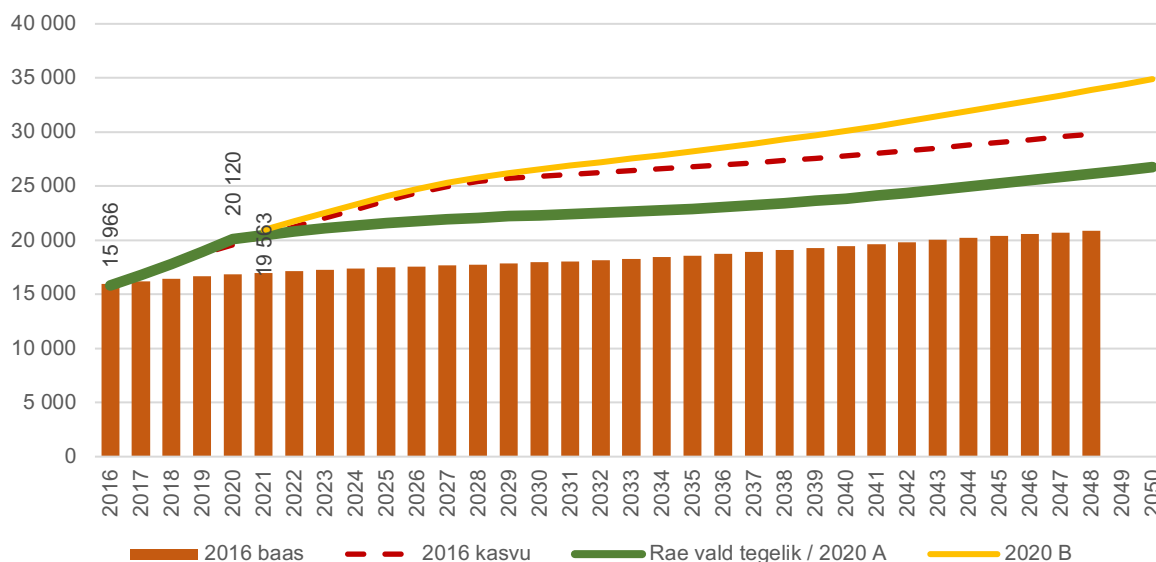
Kant	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030+	Kokku
Jüri kant	80	60	60	60	60	60	60	60	60	60	40	1080
Lagedi kant	40	30	30	30	30	30	30	30	30	30	20	540
Peetri kant (konservatiivne)	500	400	400	400	400	400	330	270	210	150	150	6760
Vaida kant	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rae vald kokku	620	490	490	490	490	490	420	360	300	240	210	8380

Prognosis on koostatud aastani 2050. Kuni 16 aastasel perioodil on rahvastikuarengute peamiseks mõjutajaks rändeprotsessid, siis seejärel eelkõige soolis-vanuseline struktuur ning sündimus- ja suremuskäitumine. Milliseks reaalsuses kujuneb valla kantide rahvastiku dünaamika esimesel prognoosipoleel, sõltub peamiselt siiski lähituleviku tegelikust rändekäitumisest. Võttes arvesse rändes toimunud kõikumisi ning väliskeskkonna kõrget muutlikkust (eeldatavalt saabuv majanduskriis, sh kinnisvaraturg ja laenuvõimalused uue eluaseme soetamiseks), ei ole eraldi tõenäoiseima stsenaariumi konstrueerimine asjakohane, kuna baas-stsenaarium nn negatiivse ja kasvu-stsenaarium võimaliku positiivse rahvastikuarenguna annavad eeldatavalt ette äärmuste piirid ning mis olulisim – näitavad ära toimuvate protsesside iseloomu ja võimaliku ulatuse.

² Rände-eeldused on püstitatud arengukava juhtgrupi arutelude tulemusena.

Järgnevalt on esitatud prognoosi kokkuvõte, arvandmed ja valdav osa graafikuid on hetkeolukorra analüüsile lisatud eraldi failidena. Prognoosistsenaariumite koostamiseks on kasutatud tarkvarapaketti Spectrum v 5.76.

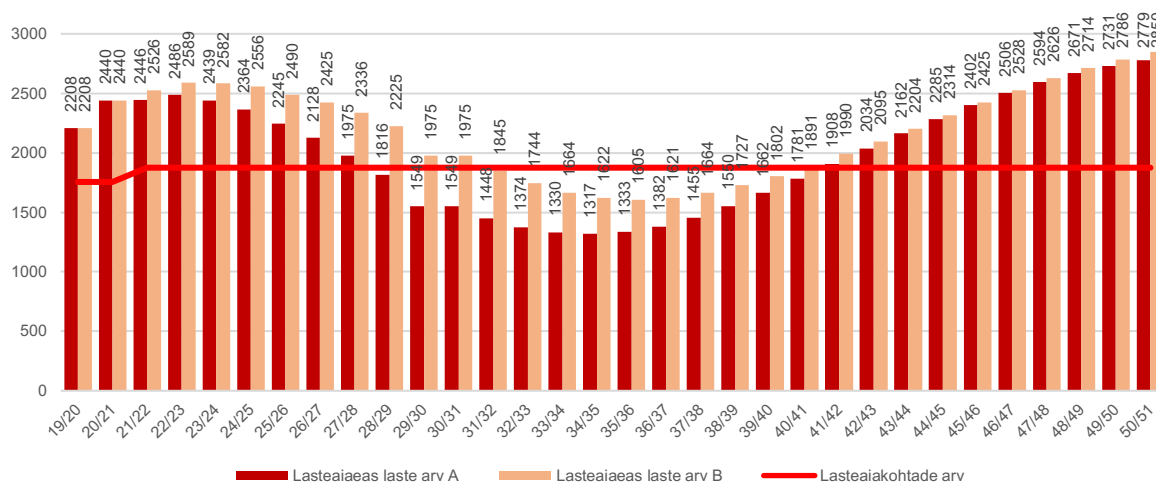
Rae valla rahvaarv kasvab tulenevalt lähteaasta vanusstruktuurist ja sündimuskäitumisest aastaks 2040 igal juhul enam kui 24 000 elanikuni (vt joonis 8), rände-stsenaariumi realiseerudes 30 000 elanikuni. Viimasel juhul moodustab enam kui poole elanikkonnast Peetri kandi ja enam kui ¼ Jüri kandi rahvastik. Lagedi kandis suureneb rahvaarv u 2200 ja Vaida kandis kahaneb 1350 elanikuni.

Joonis 8. Rahvaarvu prognoos aastani 2048

Kõige suurem on rahvaarvu muutuste mõju haridusteenuse pakkumisele.

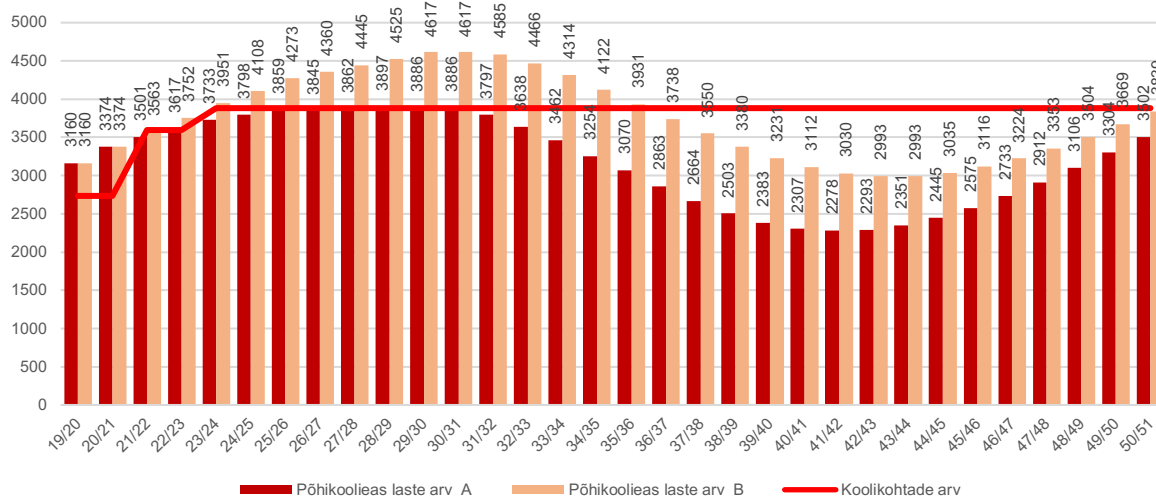
Alushariduse osas erinevad stsenaariumite tulemused olulisel määral (vt joonis 9). Mõlema prognoosistsenaariumi puhul jätkab lasteaiaaas laste arv lähimal paaril aastal veel kasvumist, misjärel leiab aset oluline langus. Arvestades, et lasteaiaas käib u 85% earühmast, siis pikemas vaates püsivate uute lasteaiaakohtade rajamise vajadus valla kui terviku vaates puudub.

Joonis 9. Lasteaiaaalist laste arvu prognoos aastani 2050

Rände-stsenaariumi korral on oodata lähikümnendil laste arvu olulist ajutist suurenemist ainult Peetri kandis. Kuigi prognoosiperioodi vaates on laste arvu muutus laineline, siis kümne aasta pärast võib lasteaiakohtade vajadus olla kõikides kantides juba oluliselt väiksem kui lähteaastal.

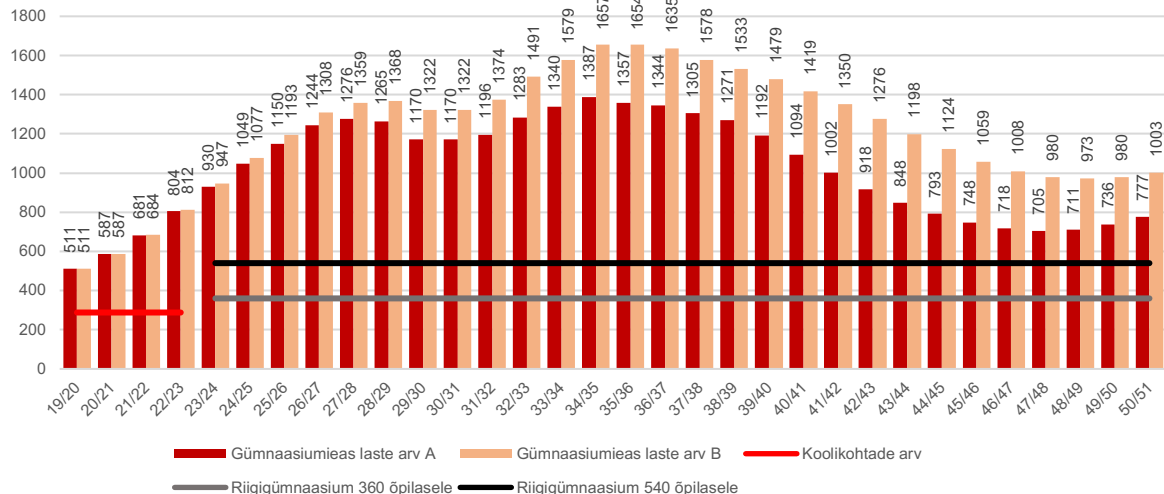
Põhihariduse omandamise eas laste arv vallas suureneb järgneval kümnel aastal igal juhul. Baas-stsenaariumi korral jääb nõudluse kõrghetkel aastatel 2025–2030 vallas puudu u 500 koolikohta (2020. aastal on neid vallas kokku 2777), samas aastaks 2035 on laste arv langenud taas võrreldavale tasemele lähteaastaga ja väheneb seejärel veelgi.

Joonis 10. Põhikooliealiste laste arvu prognoos aastani 2050

Rände-stsenaariumi korral on kõrghetk aastal 2030, kui põhikoolieas lapsi on võrreldes lähteaastaga 50% enam ehk ligi pooled koolikohad valla laste koolitamiseks Rae valla territooriumil puuduvad. Teisalt langeb 20 aasta perspektiivis laste arv taas lähteaastaga võrreldavale tasemele. Olemasolevate põhikoolikohtade arv jääb ka pikas perspektiivis mõlema rahvastikuarengu stsenaariumi korral koolitamist vajavate laste arvust oluliselt madalamaks Peetri kandis.

Gümnaasiumiealiste arv kasvab igal juhul. Samas tuleb arvestada, et suur osa vanuserühmast asub omandama hoopis ametiharidust või eelistab õppimist lähedalasuvates Tallinna koolides. Riigigümnaasiumi rajamine Jüri alevikus omab olulist positiivset mõju teenusevajaduse rahuldamisel.

Joonis 11. Gümnaasiumiealiste laste arvu prognoos aastani 2050

Kuigi tööealiste (vanuserühm 19-64) arvukus suureneb mõlema rahvastikuarengu stsenaariumi korral, siis nende osakaal kogu elanikkonnas hakkab langema. See toimub nii noorema rahvastiku kui ka vanuserühma 65+ kiirema kasvu tulemusena. Teisisõnu, haridus- ja sotsiaalteenuste pakkumise vajadus suureneb eeldatavalt kiiremini, kui kasvab maksubaas vallas.

Prognoosi kokkuvõte

Viimase 10 aastaga on rahvaarv Rae vallas suurenenud 59% võrra. Kui aastal 2011. elas vallas 12 674 inimest, siis 2020. aasta algul juba enam kui 20 000. Kasv on toimunud nii sisserände (aastakeskmiselt on lisandunud ligi 625 inimest) kui ka positiivse loomuliku iibe (aastakeskmiselt on sündinud 225 inimest enam kui surnud) tagajärjel. Lähtuvalt prognoosistsenaariumitest jätkub rahvaarvu kasv ka järgnevatel aastatel.

Käesoleva arengukava planeerimisperioodi lõpuks aastaks 2030:

- Viimaste aastate sündimus- ja suremuskäitumise jätkudes ning rände puududes kasvab Rae valla rahvaarv 2020. aastaga võrreldes 11% ligikaudu 22 300 inimeseni (baas-stsenaarium);
- Jätkuva sisseränderände (väiksemas mahus kui eelnevatel aastatel) ja kõrge (kuid väheneva) sündimuse jätkudes ning oodatava eluea jätkuval tõusul suureneb rahvaarv 32% ligikaudu 26 600 elanikuni (rände-stsenaarium).

Põhijäreldused

Protsessid, mis järgneval kümnendil toimuvad sõltumata rändest niikuinii:

- Sisemiselt on rahvastik taastevõimeline Peetri, Jüri ja Lagedi kandis, Vaidas mitte;
- Samas tuleva kümnendi jooksul väljuvad fertiilsest east suured põlvkonnad. Samuti sisenevad peamisse rändamise vanusesse kogu Eesti vaates

kolmandiku või enam väiksemad sünnipõlvkonnad – ehk ka potentsiaalsete tulevaste sissereändajate arv hakkab langema;

- Lasteaiaaegaste laste arv hakkab peagi vähenema kõikides kantides, esialgu Vaidas ja Lagedil, hiljemalt 3-5 aasta möödudes peale tipu saavutamist ka Jüris ja Peetris;
- Põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvukus suureneb järgneval kümnendil igal juhul Peetri, Jüri ja Lagedi kandis, Vaidas pigem väheneb;
- Tööealiste (eeldatavalt maksumaksjate) arvukus suureneb veel kuni 1500 võrra;
- Eakate osakaal kasvab vähemalt kolmandiku võrra (u 500 inimest) ja jätkab ka edaspidi tempokat kasvu.

Jätkuva sissereände korral sõltuvalt selle mahust võib lasteaiaaegaste arvukus püsida kõrgem veel mõnevõrra pikemal perioodil, kuid kümnendi lõpuks on see madalam olemasolevast tasemest. Olulisel määral kasvab põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvukus, seda eelkõige Peetri kandi arvel. Vallas tervikuna võib 10 aasta pärast tipuhetkel olla enam kui 1500 põhikoolieas last enam. Gümnaasiumiealiste tipp saabub eeldatavalt aastal 2025, kus võrreldes tänasega on u 1100 gümnaasiumieas noort enam.

Lähtuvalt rahvastiku praeguse hetke vanuselis-soolisest jaotusest saab lähikümnendi rahvaarvu kasvu trendi ümber pöörata vaid sündimuse oluline kahanemine või u 300 inimese väljaränne aastas. Eelnev on aga käesoleva hetke väliskeskonna tingimusi (isegi majandussurutise korral) arvestades pigem ebatõenäoline.

Kantide vaates on viimasel kümnendil suurimaks kandiks saanud Peetri. Noorem rahvastiku vanusstruktuur tingib ka tulevikus jätkuva Peetri osakaalu tõusu kogurahvastikus. Põhiprobleemiks tulenevalt rahvastikuarengutest võib kujuneda haridustaristu perspektiivne ümberkorraldamise vajadus seoses sissereändest lähtuva tasakaalustamata vanusstruktuuriga. Teisalt ei pruugi hetkel suured laste põlvkonnad peale iseseisvasse ellu astumist enam oma tulevikku siduda vanematekodu asukohaga.

2 Majanduslik ja sotsiaalne keskkond

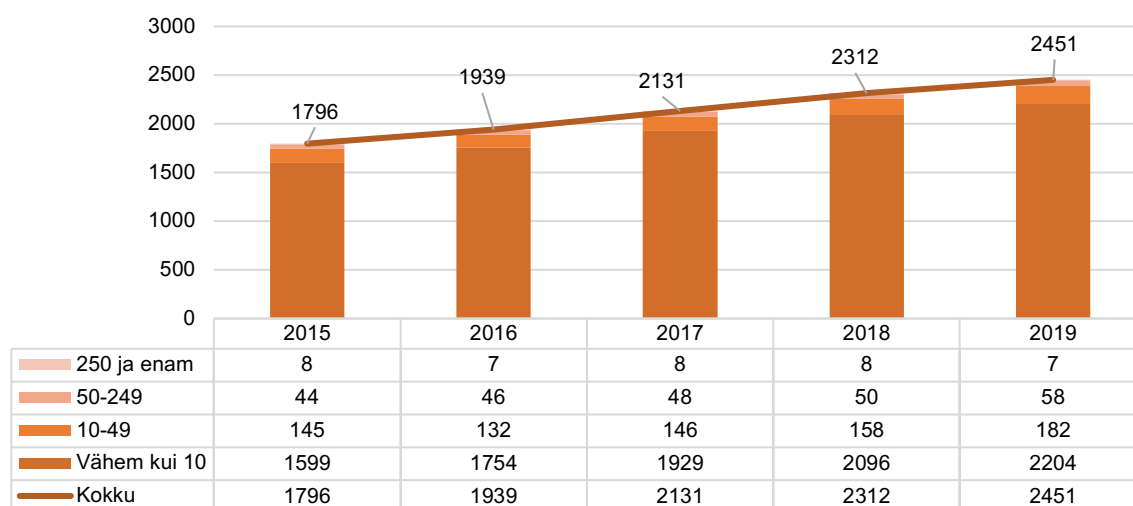
Peamised majandusharud ja ettevõtted

Rae vallale on iseloomulikud suured äri- ja tööstuspargid (peamiselt tootmis-, lao- ja äripinnad), millest enamik paikneb Tallinna ringtee ja Tartu maantee ääres – Jüri Tehnopark, Rae Tehnopark, Peetri Äripark jt. Tehnopargid on omavahel n-ö kokku kasvamas, saades alguse Tallinna linna piirilt ja ulatudes Jüri alevikuni ning sealt edasigi.

Tallinna linna arvestamata paikneb Rae vallas statistiliselt 14,5% Harjumaa ettevõtetest (Tallinna linna arvestades 3,3% maakonnas registreeritud ettevõtetest). Rohkem (15,4%) ettevõtteid on koondunud üksnes Viimsi valda. Siinkohal on aga oluline meeles pidada, et andmetes kajastuvad ka need ettevõtted, mille juriidiline aadress on küll vastav kohalik omavalitsus, kuid tegevuskoht võib olla mujal. Rae vallas tegutsevate ettevõtete põhitegevus jääb tootmise ja hulгимүүgi valdkonda ning asukohalt on need koondunud peamiselt suuremate liiklussõlmede äärde.

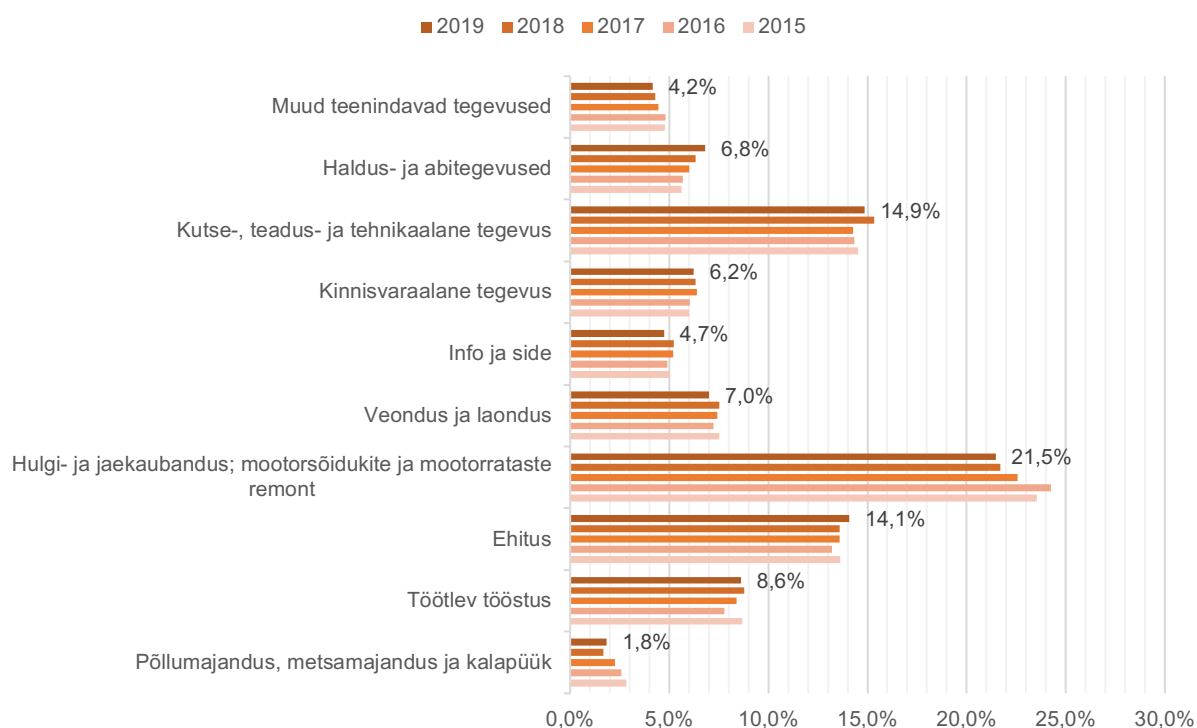
Rae valla suuremad ettevõtted töötajate arvu poolest (ei ole reastatud) on Orkla Eesti AS (endine Kalev) (Põrguvälja tee 6, Lehmja), Würth AS (Vana-Tartu mnt 85, Peetri), Pipelife Eesti AS (Põrguvälja tee 4, Lehmja), Rimi Eesti Food AS (Põrguvälja tee 3, Pildiküla), AS Cliik (Karja tee 5, Assaku), AS ABB (Aruküla tee 57a, Jüri), Maxima Eesti OÜ Maxima Logistikeskus (Õlleköögi tee 24, Kurna), Smarten Logistics AS (Raeküla tee 5, Rae), Saku Metall AS (Põrguvälja tee 25, Lehmja), Sanitex OÜ (Graniidi tee 1, Rae), Itella Estonia OÜ (Loomäe tee 13, Lehmja). Hiljuti avas riigiettevõtte Omniva Rae vallas suure logistikeskuse (Rukki tee 7, Lehmja). Kaubanduskeskuse rajamiseks on omandanud maad IKEA kontsern, kuigi valmimise tähtaeg on ebaselge.

Rae vallas tegutsevate ettevõtete arv on aasta aastalt kasvanud (vt joonis 12). Ligi 90% ettevõtetes on töötajaid alla 10, kust pärinebki peamine tõus. Suurte ettevõtete arv on püsinud küllaltki stabiilne.

Joonis 12. Ettevõtete arv Rae vallas töötajate arvu lõikes 2015–2019 (Allikas: Statistikaamet)

Tegevusalade lõikes on ülekaalus hulgi- ja jaekaubanduse ning mootorsõidukite ja mootorratastega tegelevad ettevõtted (EMTAK-i klassifikaatori järgi³) – ligikaudu 22% kõigist Rae valla ettevõtetest (vt joonis 13). Järgnevad ettevõtted kutse-, teadus- ja tehnikaalase (*u* 15%) tegevuse ning ehituse (*u* 14%) alalt.

Joonis 13. Rae valla ettevõtete arv peamiste tegevusvaldkondade lõikes (% kõigist valla ettevõtetest) 2015–2019 (Allikas: Statistikaamet)

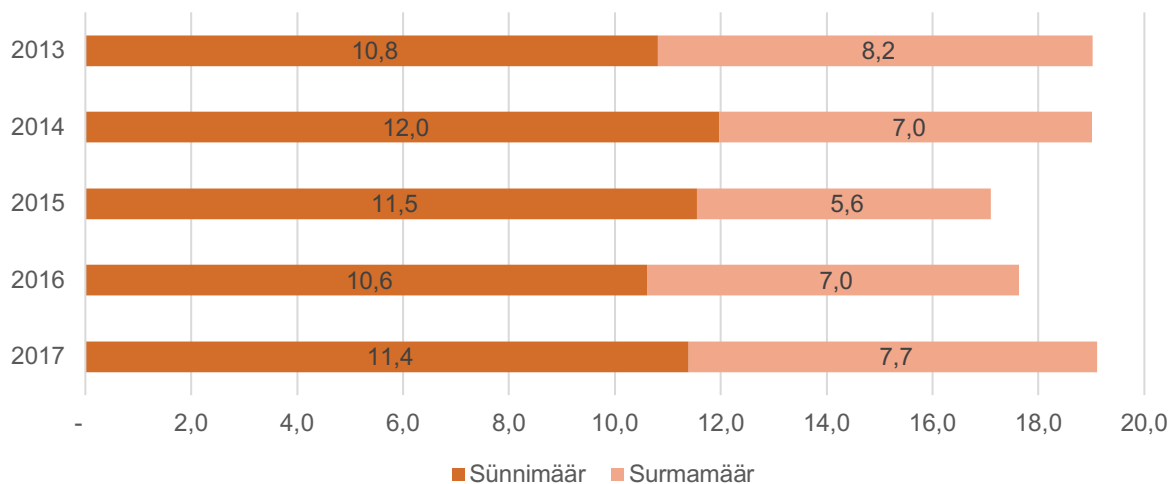
Ettevõtete sünni- ja surmamäär⁴ on perioodi 2009-2013 lõikes olnud kõikum (vt joonis 14). 2013. ja 2017. aasta võrdluses on sündinud ettevõtete arv suurenenud ja surnute oma vähenenud. Sünnimäära suurenemine tähendab, et uusi ettevõtteid tekib aastas rohkem juurde. Vähenev surmamäär näitab aga seevastu, et ettevõtlusmaastik on stabiilsem. Alustavate ettevõtete osatähtsus on suurem kui tegevust lõpetavate ettevõtete oma.

Harju maakonnas keskmiselt oli 2017. aastal ettevõtete sünnimäär 12,6 ja surmamäär 10,6.

³ Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator

⁴ Ettevõtete surmamäär – surnud ettevõtete osatähtsus tegutsevate ettevõtete arvus. Ettevõtte surm on ettevõtte tegutsemiseks vajalike toomistegurite (tööjõud, maa, kapital) kombinatsiooni likvideerimine tingimusel, et teised ettevõtted ei osale selles sündmuses. Ettevõtete sünnimäär – sündinud ettevõtete osatähtsus tegutsevate ettevõtete arvus. Ettevõtte sünd – ettevõtet tegutsemiseks vajalike tootmistegurite (tööjõud, maa, kapital) kombinatsiooni loomine tingimusel, et teised ettevõtted ei osale selles sündmuses.

Joonis 14. Rae valla ettevõtete sünni- ja surmamäär 2013–2017 (Allikas: Statistikaamet)

Vaadates statistilisse profiili kuuluvate majandusüksuste suhtarvu tööealisesse elanikkonda (vanuses 15–64), siis 100 tööealise elaniku kohta oli 2019. aasta alguse seisuga Rae vallas 19,6 majandusüksust, mis on ühtlasi ka Harju maakonna, sh Tallinn keskmine näitaja⁵. Eesti keskmist (15,8) ületavad seega mõlemad. Viimase viie aasta jooksul on kõik näitajad ühtmoodi kasvanud. Rae valla puhul on tõus olnud 16,4-lt 19,6-le majandusüksusele 100 elaniku kohta, mis viitab ettevõtlusaktiivsuse jätkuvale kasvule.

Turism

Rae vallas on vaatamisväärsusi võrdlemisi vähe ja vald ei ole turismisihtkohana atraktiivne. Populaarne objekt on elamusspordikeskus *Spot of Tallinn*. Märkimist vääriavad veel eestikeelsele Piiblile pühendatud mälestusmärk (Võsa 15/3, Jüri), Jüri kirik (Võsa 5, Jüri), Eesti Vabadusvõitluse muuseum Lagedil (Muuseumi tee 4, Lagedi), Lehmja tammik, Vaskjala (Karjavere) tamm, Peeter Suure Merekindluse Rae positsiooni rooduvarjund ja Kautjala mõis.

Samuti on piiratud majutus- ja toitlusvõimalused ning olemasolevad on koondunud pigem Jüri ja Peetri kanti. Aaviku külas 15 km kaugusel Tallinnast, asub Kivi turismitalu, kus on ööbimisvõimalus kokku 11 inimesele, lisaks võimalus telkida ja autosuvila koht 10 autole. Rae külas asub Uuetoa Puhketalu, kus on kokku kaks hoonet, mille saalid mahutavad vastavalt 45 ja 100 inimest, magamiskohti on 107. Jüris asub samuti 10 voodikohaga hostel Caravan. Pirita jõe kaldal asub River Villa, mis pakub majutust kuni 20 inimesele. Toitlustusasutusi (Itaalia Pitsa Jüris, Assaku Toidutare Peetris) on rohkem, kuid nende mahutavus on väike.

Aktiivse puhkuse huvilistel on võimalik matkata Mädajärve matkarajal, harrastada tervisesporti Jüri ja Mõigu terviseradadel ning mängida golfi Suuresta Golfiklubis

⁵ Statistikaameti statistilise profiili majandusüksuste arv korrutatuna 100-ga ning jagatuna 15–64-aastaste elanike arvuga (Statistikaameti andmetel).

Suuresta külas. Populaarne on ka aasta tagasi Kurna mõisa parki rajatud discgolfirada.

Mainimata ei saa jätta veel looduskaitseala Suursoos, Salu küla ning Rae valla territooriumile jäävaid muinasasulakohtasid, tarandkalmeid ja ohvrikivisid. Assaku nõiakivi on oma lohkude arvu (405) poolest suurim Põhja-Euroopas. Rae valla vaatamisväärsustega saab kodust lahkumata tutvuda Rae valla virtuaaltuuri abil. Aaviku külla Ringi kinnistule on kavandamisel suusakeskus (ehitusjäätmest moodustunud mäe baasil), millest tulevikus võib kujuneda populaarne vaba aja veetmise koht nii Rae valla elanikele kui ka külalistele väljastpoolt. Suusamäele on projekteeritud põhinõlv, algajate/laste nõlv, lumepark, viis lisarada (mäe kirdeossa on lisaradade asemele võimalik rajada ka snowtube'i park) ning statsionaarsed mäetõstukid ida- ja läänepoolsele nõlvale.

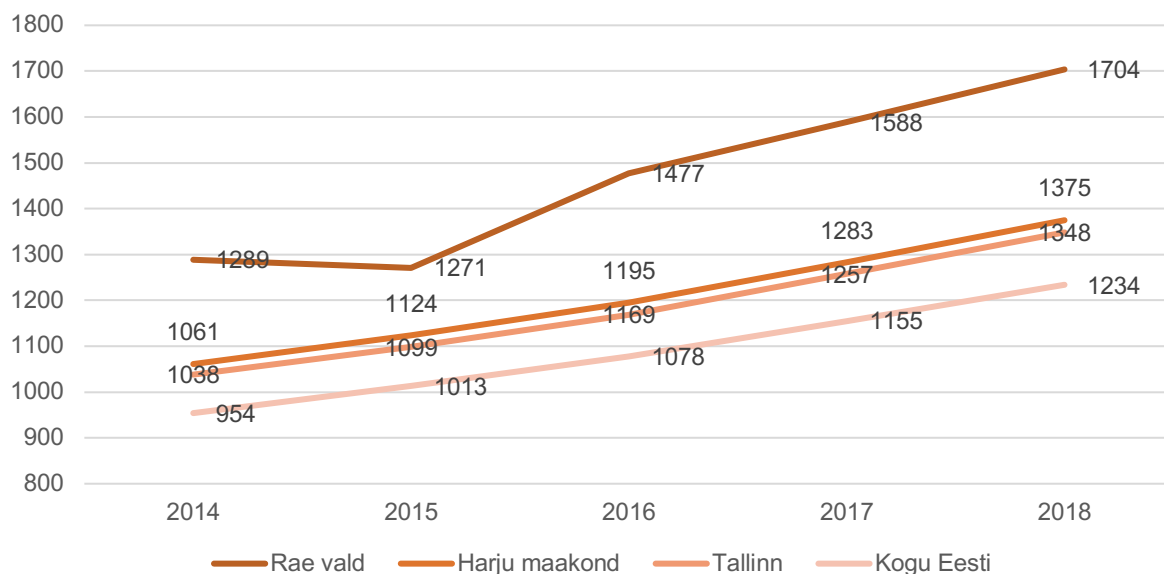
Aruvalla külas tegutseb MTÜ Lilleoru, mis korraldab erinevaid loengukursusi, koolitusi. Lilleorus asub Elulille park, ravimtaimeaed, ökoküla (Taevasmaa küla). Organisatsiooni põhikirjaliseks eesmärgiks on aidata kaasa inimeste terviklike arengule õppimisvõimaluste pakkumise ja arengut soodustavate tingimuste loomise kaudu. Tegemist on samuti areneva ja populaarsust koguva keskusega, millel valmis 2018. a õppe- ja külustuskeskus.

Elanike sissetulekud ja toimetulek

Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu⁶ on Rae vallas perioodil 2014–2018 kasvanud ligikaudu 32% (415 euro võrra) (Harjumaal ja Tallinnas 30%, Eestis tervikuna 29%) (vt joonis 15). Võrreldes Eesti kui terviku, Harjumaal ja Tallinnaga, teenivad Rae valla elanikud tunduvalt kõrgemat palka ning palgakasv on olnud mõnevõrra kiirem kui mujal. Harjumaal teenivad Rae valla (2018. aastal 1704 eurot kuus) elanikest kõrgemat brutotulu vaid Viimsi valla elanikud (1711 eurot).

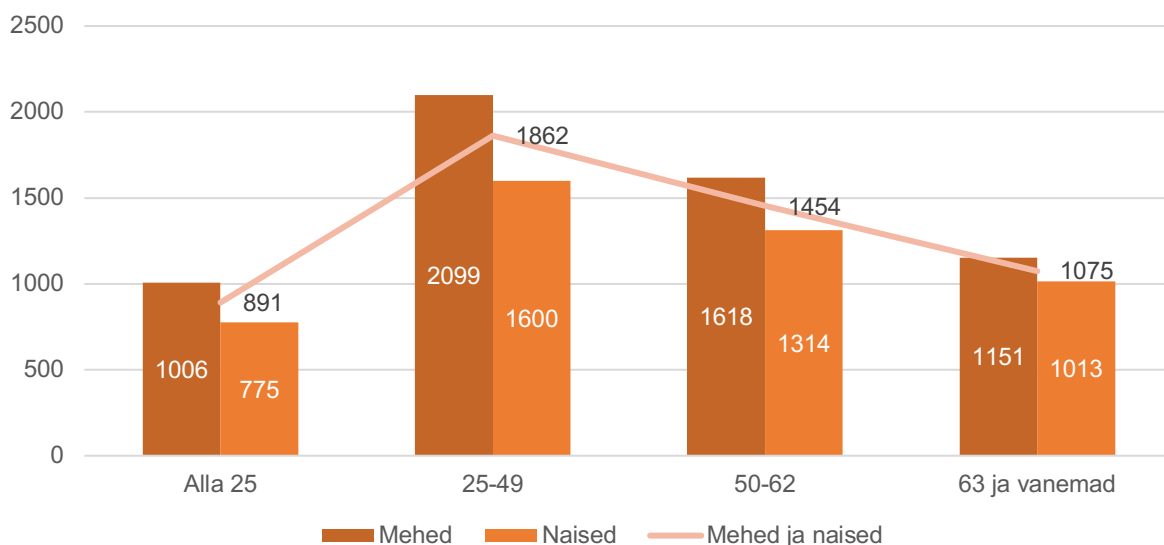
---

⁶ Palgatöötaja keskmine brutotulu kuus jagatud jagatud tulu saajate kuukeskmise arvuga. Brutotulu saajad – Maksu- ja Tolliameti tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni (TSD) vormil näidatud sotsiaalmaksuga maksustatava rahalise tasu, stipendiumi, toetuse, pensioni jm tasu saajate kuukeskmise arv. Palgatöötaja brutotulu – Maksu- ja Tolliameti tulu- ja sotsiaalmaksu, kohustusliku kogumispensioni makse ja töötuskindlustusmakse deklaratsiooni (TSD) vormil näidatud sotsiaalmaksuga maksustatav rahaline tasu, mida makstakse töötajale või avalikule teenistujale; stipendium, toetus ja pension, mida makstakse töö- või teenistussuhte puhul; seaduse või muu õigusakti alusel töö eest makstav tasu; tasu, mida makstakse isikule pärast töö- või teenistussuhte lõppemist (v.a töölepingu lõpetamisel või teenistusest vabastamisel makstav hüvitis).

Joonis 15. Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu 2014–2018 (Allikas: Statistikaamet)

Mehed teenivad naistest rohkem kõigis vanusegruppides (vt joonis 16). Kuukeskmise brutotulu on kõrgeim vanusegrupis 25–49 (1862 eurot) ja väikseim alla 25 aastaste seas, mis on ka loomulik.

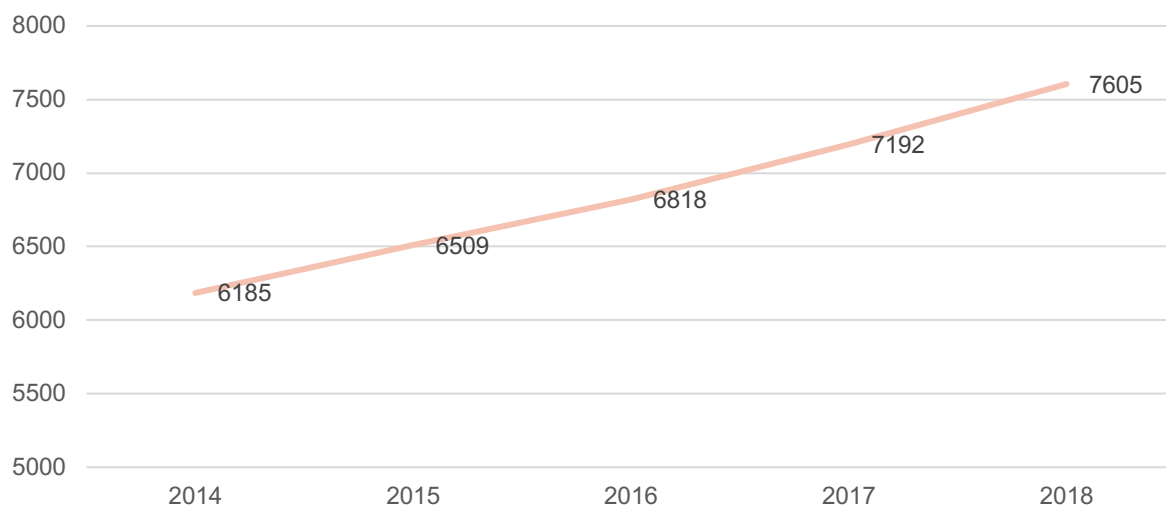

Joonis 16. Palgatöötaja kuukeskmise brutotulu Rae vallas soo- ja vanuserühmade lõikes 2018. aastal (Allikas: Statistikaamet)

Brutotulu juures on oluline vaadata ka brutotulu saajate arvu, mis on Rae vallas järjepidevalt kasvanud (vt joonis 17) eeskätt tulenevalt rahvaarvu kasvust. Rae vallas teenis 2018. a brutotulu 42% elanikkonnast, Eestis keskmisena 40% ja Harjumaal 41%⁷. Võrreldes rahvaarvuga (Rahvastikuregistri andmetel 2018. aasta 1. jaanuari

⁷ Arvutuse aluseks Rahvastikuregistri järgne rahvaarv seisuga 1.01.2018.

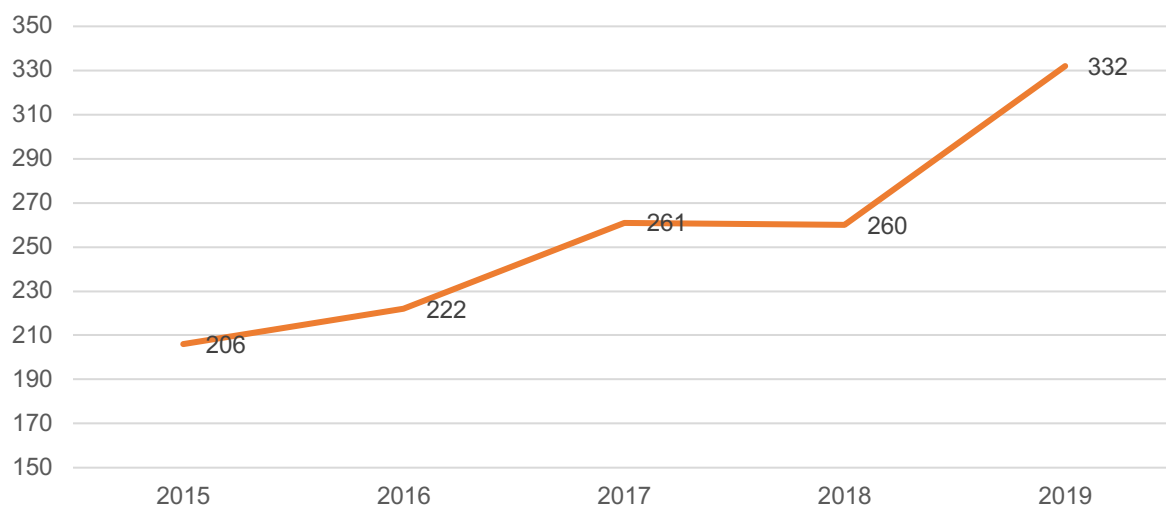
seisuga 17 968) suhteliselt väike brutotulu saajate hulk on tingitud nooremaealise elanikkonna suurest osakaalust (vt ka ülalpeetavate määr).

Joonis 17. Brütotulu saajate arv Rae vallas 2014–2018 (Allikas: Statistikaamet)

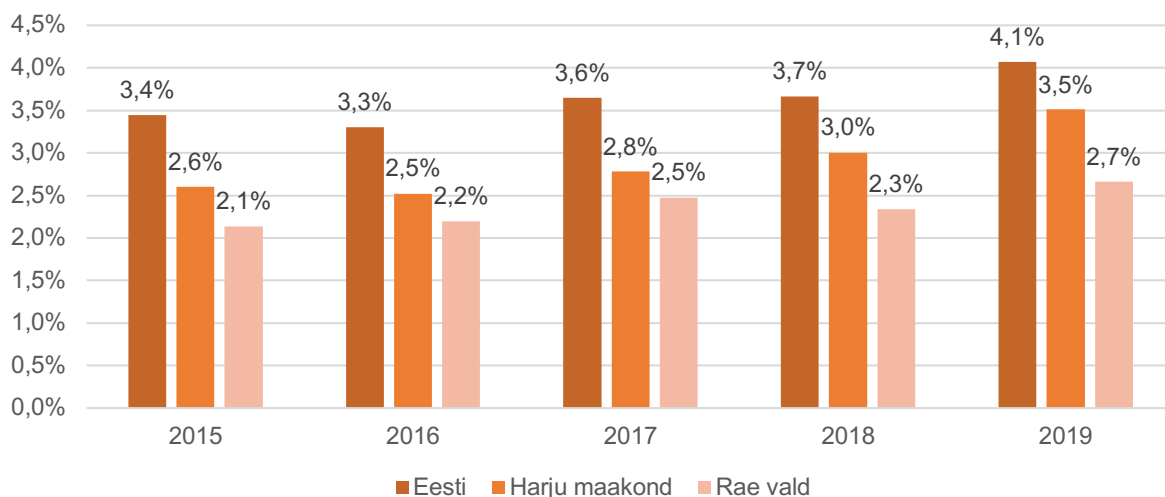
Töötus

Töötus ei ole Rae vallas probleemiks olnud, kuigi viimastel aastatel on töötute arv mõnevõrra kasvanud (vt joonis 18). 2020. aasta veebruaris ulatus töötute arv 363-ni.

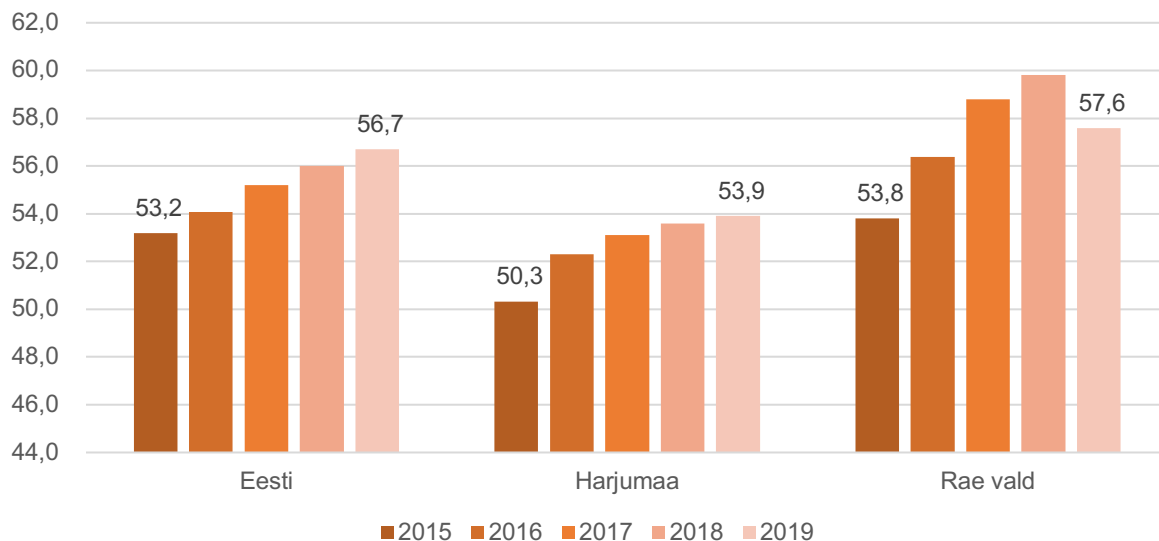
Joonis 18. Registreeritud töötute arv Rae vallas 2015–2019 detsembri lõpu seisuga (Allikas: Eesti Töötukassa)

Registreeritud töötute osakaal valla tööealisest elanikkonnast on kõigest 2,7% (2019. aastal) (vt joonis 19). Eesti keskmiselt moodustavad töötud 4,1%, tööealisest elanikkonnast ja Harju maakonnas 3,5%.

Joonis 19. Registreeritud töötute osakaal tööealisest elanikkonnast 2015–2019 (%) (Allikas: Eesti Töötukassa ja Statistikaamet, aluseks töötute arv detsembri lõpus)

2019. aastal oli Rae vallas ülalpeetavate määr⁸ ligi 58% (vt joonis 20). Vastav näitaja on järjepidevalt kasvanud. Rae vald ei erine siinkohal oluliselt Harjumaa ja Eestist tervikuna. Vaadates aga elanikkonna vanuselist struktuuri, on näha, et Rae vallas tuleneb ülalpeetavate kõrge määr eeskätt laste suurest arvust, mujal aga vanemaelise elanikkonna suurest osakaalust. Ühest küljest on see positiivne, sest praegused noored on tulevikus maksumaksjad. Teisest küljest on praegu surve tööealisele elanikkonnale suur.

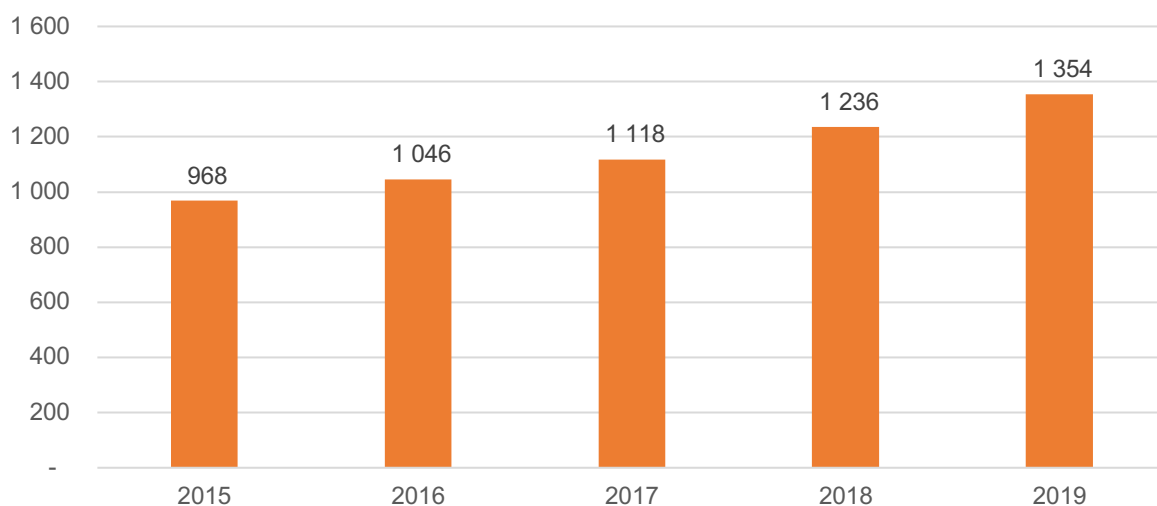
Joonis 20. Ülalpeetavate määr (%) perioodil 2015–2019 (Allikas: Statistikaamet)

⁸ Mittetööealiste (0–14-aastased ja üle 65-aastased) elanike arv 100 tööealise (15–64-aastased) elaniku kohta.

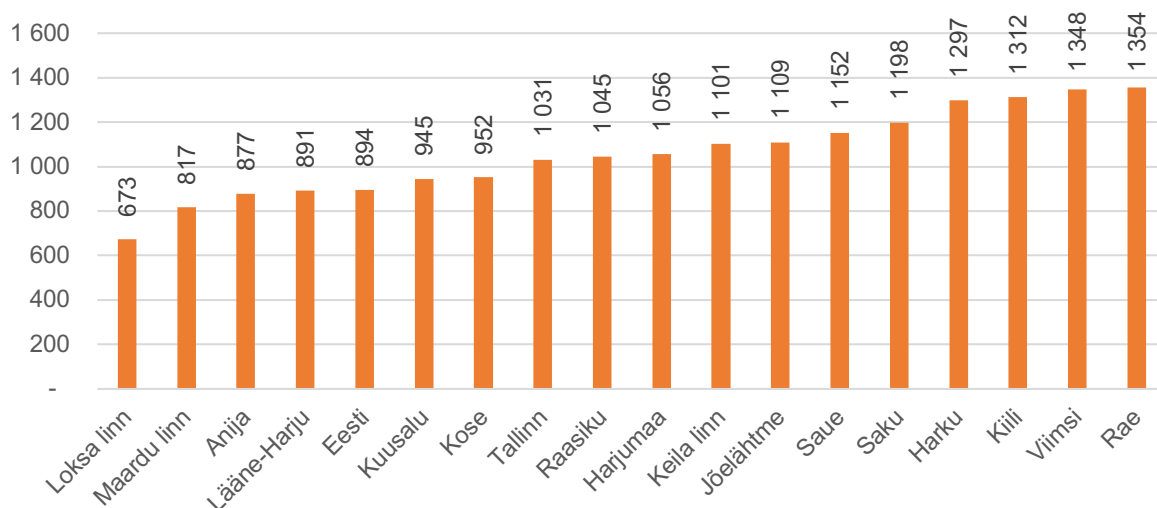
3 Juhtimine ja kodanikuliikumine

3.1 Valla juhtimine ja eelarve

Koos brutotulu kasvuga on Rae vallas kasvanud ka üksikisiku tulumaksu laekumine elaniku kohta (vt joonis 21). 2015. aastal oli vastav näitaja 968 eurot, 2019. aastal 1354 (40% kasv). See on enam-vähem samal tasemel Harku, Kiili ja Viimsi vallaga (vt joonis 22). Eesti keskmist ületatakse 461 ja maakonna keskmist 298 euro võrra.

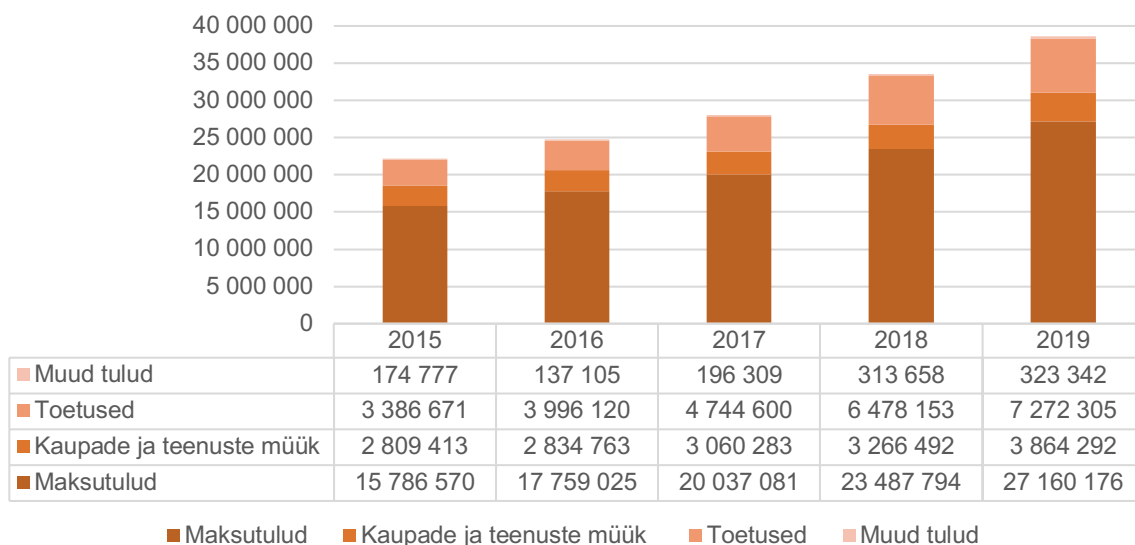
Joonis 21. Üksikisiku tulumaksu laekumine elaniku kohta (eurodes) Rae vallas (Allikas: Rahandusministeerium, Rahvastikuregister)

Joonis 22. Üksikisiku tulumaksu laekumine elaniku kohta (eurodes) Harjumaal ja Eestis keskmiselt 2019. aastal (Allikas: Rahandusministeerium, Rahvastikuregister)

Rae valla tuludest enamiku moodustavad maksutulud, sh üksikisiku tulumaks (vt joonis 23). Maksutulud, aga ka teised tululiigid, on järjepidevalt kasvanud. 2015. aastal

jäid tulud suurusjärku 22 miljonit eurot, 2019. aastal ligikaudu 38 miljonit eurot. Maksutulused laekus 2019. aastal kokku ligikaudu 27 miljonit.

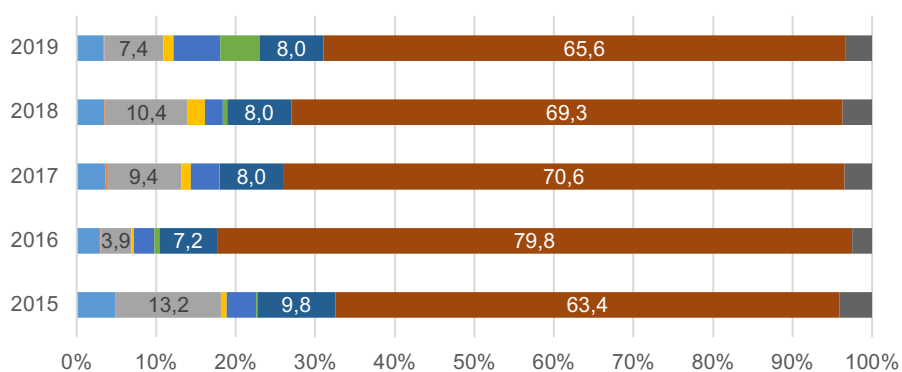
Joonis 23. Rae valla tulud valdkondade lõikes 2015–2019 (täitmise tekkepõhine, eurodes) (Allikas: Rahandusministeerium)

Kuludest (sh investeeringukulud) moodustavad suurema osa hariduse valdkonnaga seotud kulud (2019. aastal ligikaudu 66% ehk 28 miljonit eurot) (vt tabel 3 ja joonis 24). Järgnevad vaba aja ning kultuuriga ja majandusega seotud kulud (vastavalt 7% ja 8%).

Kulud on sarnaselt tuludele aasta-aastalt kasvanud – viie aastaga on toimunud kahekordistumine. Kui 2015. aastal olid kulud kokku u 21 miljonit, siis 2019. aastal ulatusid need juba 43 miljonini. Kulud on oluliselt kasvanud peaaegu kõigis valdkondades (v.a avalik kord ja julgeolek ning sotsiaalne kaitse). Suurim kasv on hariduse ja vaba aja ning kultuuri osas, mis on eeskätt tingitud laste suurest ja kasvavast arvust. Aastate lõikes on kulud kõikuvad, sest sisaldavad ka investeeringuid, mis on aasta-aastalt erinevad.

Tabel 3. Rae valla põhitegevuse kulude ja investeerimistegevuse väljaminekute jaotus tegevusalade lõikes 2015–2019 (täitmine, tekkepõhine, eurodes) (Allikas: Rahandusministeerium)

	2015	2016	2017	2018	2019
Üldvalitsemine	1 019 009	985 051	1 101 590	1 226 631	1 475 467
Avalik kord ja julgeolek	26 710	29 013	35 878	36 129	33 105
Majandus	2 797 793	1 341 107	2 838 124	3 683 911	3 174 526
Keskkonnakaitse	146 674	109 026	371 965	764 726	547 068
Elamu- ja kommunaalmajandus	787 953	860 821	1 067 535	788 330	2 544 989
Tervishoid	27 242	223 829	23 073	200 786	2 130 817
Vaba aeg, kultuur	2 081 363	2 469 794	2 409 453	2 846 396	3 455 414
Haridus	13 409 031	27 243 856	21 333 897	24 552 334	28 260 447
Sotsiaalne kaitse	866 468	865 224	1 047 790	1 306 691	1 435 347
Kokku	21 162 242	34 127 720	30 229 304	35 405 933	43 057 178

	2015	2016	2017	2018	2019
Üldvalitsemine	4,8	2,9	3,6	3,5	3,4
Avalik kord ja julgeolek	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Majandus	13,2	3,9	9,4	10,4	7,4
Keskkonnakaitse	0,7	0,3	1,2	2,2	1,3
Elamu- ja kommunaalmajandus	3,7	2,5	3,5	2,2	5,9
Tervishoid	0,1	0,7	0,1	0,6	4,9
Vaba aeg, kultuur	9,8	7,2	8,0	8,0	8,0
Haridus	63,4	79,8	70,6	69,3	65,6
Sotsiaalne kaitse	4,1	2,5	3,5	3,7	3,3

Joonis 24. Rae valla põhitegevuse kulude ja investeerimistegevuse väljaminekute jaotus tegevusalade lõikes 2015–2019 (täitmine, tekkepõhine, % kogukuludest) (Allikas: Rahandusministeerium)

Netovõlakoormus on võlakohustuste ja likviidsete varade vahe ning netovõlakoormuse määr on eelneva suhe põhitegevuse tuludesse. Rae valla netovõlakoormuse määr on vaadeldaval viieaastasel perioodil kõikunud vahemikus 24–45 protsendipunkti, prognoos käesolevaks aastaks on aga üle 50% (vt tabel 4).

Vaba netovõlakoormust on veel u 19 miljonit eurot, see aga sõltub otseselt tulumaksu laekumisest.

Tabel 4. Rae valla netovõlakoormus (Allikas: Rahandusministeerium; 2020 prognoos Rae valla eelarvestrateegia 2020–2024)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 (prognoos)
Netovõlakoormus (eurodes)	5 296 641	11 263 377	12 404 875	11 364 022	9 287 014	22 669 989
Netovõlakoormuse määr (%)	23,90	45,55	44,24	33,88	24,05	53,40%

Valla juhtimiskorraldus ja organisatsioon

Rae valla omavalitsusorganid on:

- vallavolikogu – omavalitsuse esinduskogu, mis valitakse valla hääleõiguslike elanike poolt seaduse alusel;
- vallavalitsus – vallavolikogu poolt moodustatud täitevorgan.

Vallavolikogu

Rae Vallavolikogu on Rae valla kui kohaliku omavalitsusüksuse esinduskogu, mis valitakse valla hääleõiguslike elanike poolt seaduses sätestatud korras neljaks aastaks. Kohaliku omavalitsuse pädevusse kuuluvate küsimuste otsustamisel on vallavolikogu sõltumatu ning tegutseb ainult vallaelanike huvides ja nimel.

Kuni 2009. aasta kohalike omavalitsuste volikogude valimisteni oli Rae Vallavolikogu 19-liikmeline, alates 2009. aasta valimistest 21-liikmeline ning peale 2013. aasta oktoobris toimunud valimisi on Rae Vallavolikogu 25-liikmeline.

Vallavolikogu töötab täiskoguna, samuti komisjonide ja fraktsioonide kaudu. Vallavolikogu täiskogu töövorm on istung.

Vallavolikogu on moodustanud 5 komisjoni:

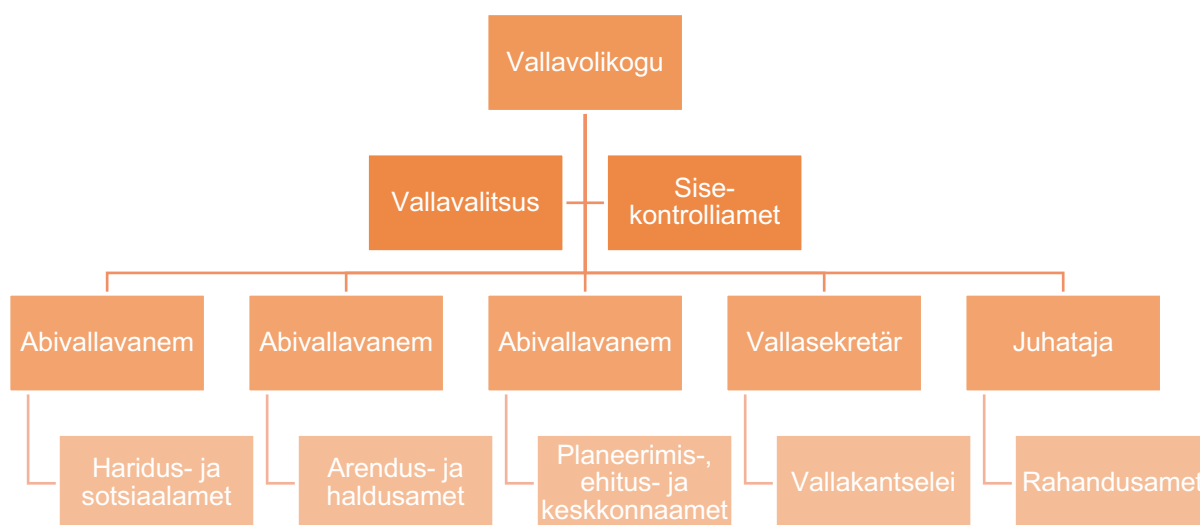
- Majandus- ja eelarvekomisjon
- Keskkonnakomisjon
- Haridus- ja kultuurikomisjon
- Sotsiaal- ja tervishoiukomisjon
- Revisjonikomisjon

Vallavalitsus

Vallavalitsus on omavalitsusüksuse täitevorgan. Vallavalitsus täidab temale pandud ülesandeid õigusloome, majandustegevuse ja kontrolli valdkondades, kaasates elanikke ning ettevõtjaid.

Rae Vallavalitsus oli alates 2005. aasta oktoobrist neljaliikmeline (2007. aastal kolmeliikmeline). Alates 2010. aastast on vallavalitsuse liikmeteks vallavanem ja kolm abivallavanemat. Vallavalitsus juhib valla hallatavate asutuste tegevust, osaleb vallavolikogu poolt kehtestatud korras aktsionärina, asutajana ja liikmena eraõiguslikes juriidilistes isikutes.

Vallavalitsuse töövorm on istung. Vallavalitsuse haldusaparaadi koosseisu kuuluvad vallakantselei, sisekontrolliamet, haridus- ja sotsiaalamet, planeerimis-, ehitus- ja keskkonnaamet, majandusamet ning rahandusamet (vt joonis 25). 2019. aastal töötas Rae Vallavalitsuses kokku 72 inimest, kõige rohkem arendus- ja haldusametis (vt tabel 5).

Joonis 25. Rae valla töökorraldus (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Tabel 5. Töötajate arv Rae Vallavalitsuses ametite lõikes (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Üksus	Töötajate arv
Vallavalitsus	4
Sisekontrolliamet	2
Vallakantselei	8
Planeerimis-, ehitus- ja keskkonnaamet	15,5
Haridus- ja sotsiaalamet	11
Arendus- ja haldusamet	21,5
Rahandusamet	10
Kokku	72

Rae Vallavalitsuse hallata on üks gümnaasium, neli põhikooli (Kindluse Kool on rajamisel) ja üks lasteaed-põhikool, 11 lasteaeda, huvialakool, spordikeskus, kultuurikeskus, kolm raamatukogu, noortekeskus ja sotsiaalkeskus (vt tabel 6).

Tabel 6. Täidetud ametikohtade tegelik aasta keskmine arv Rae Vallavalitsuse hallatavates asutustes (Allikas: Rae valla 2019. aasta majandusaastaruanne)

Hallatav asutus	Töötajate tegelik aasta keskmine arv
Jüri Gümnaasium	151,00
Järveküla Kool	73,05
Vaida Põhikool	33,28
Peetri Lasteaed/Põhikool	70,92/96,25
Lagedi Lasteaed/Põhikool	56,63/40,36
Kindluse Kool	0,38
Lasteaed Tõruke	27,66
Lasteaed Taaramäe	42,31
Lasteaed Pillerpall	20,41
Lasteaed Vösukese	55,06
Lasteaed Õie/Uuesalu	30,70/6,75
Assaku LA/Aruheina LA	29,14/41,54
Järveküla LA/Leerimäe LA	22,64/13,89
Rae Huvialakool	37,46
Rae Valla Spordikeskus	25,79
Jüri Raamatukogu	12,35
Vaida Raamatukogu	2,00
Lagedi Raamatukogu	2,67
Rae Kultuurikeskus	6,45
Rae Sotsiaalkeskus	18,11
Rae Noortekeskus	6,82

Vallavalitsuse peamisteks infokanaliteks on “Rae Sõnumid”, kodulehekülg, kust lisaks uudistele ja teadetele ning muule vajaminevale infole leiab ka valla sündmuste kalendri ning Rae valla *Facebook*’i lehekülg.

Lisaks Rae valla arengukavale reguleerivad Rae valla arengut ja toimimist veel mitmed dokumendid:

Arengukavad

- Rae valla arengukava 2016–2025
- Noorte ettevõtlikkuse arengukava tegevuskava 2019–2020
- Rae valla keskkonnastrateegia aastani 2015
- Rae valla jäätmekava 2016–2020

- Rae valla haridusvõrgu arengukava aastani 2021 (uuendamisel koos noorsootöö arengukavaga)
- Rae valla soojamajanduse arengukava 2016–2026
- Rae valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2017–2028

Üldplaneeringud

- Rae valla üldplaneering (aastast 2013)
- Jüri üldplaneering (aastas 2012)
- Põhjapiirkonna üldplaneering (I avalikustamine läbitud 2020. a)
- Lagedi piirkonna üldplaneering (ideekorje etapis)

Muu

- Rae valla eelarvestrateegia aastateks 2020–2024

Koostöö teiste omavalitsustega ja organisatsioonidega

Rae vald moodustab koos Jõelähtme ja Viimsi vallaga Põhja-Harju Koostöökogu (kohalik LEADER-tegevusgrupp). Koostöökogu eesmärgiks on toetada kohalikku initsiatiivi, edendades elu kohaliku koostöö kaudu, milles erinevad osapooled suunavad oma ühised jõupingutused piirkonna vajaduste kindlaksmääramiseks ning Euroopa Liidu ja Eesti riigi poolt pakutavate struktuurifondide ja sealhulgas LEADER-meetme võimaluste kasutamiseks⁹. Koostöökogu loodi aastal 2008.

Rae vald kuulub Harjumaa Omavalitsuste Liitu, Eesti Linnade ja Valdade Liitu ja teeb ühistranspordi korraldamisel koostööd Harjumaa Ühistranspordikeskusega. Rae vallal on erinevates valdkondades tihe koostöö ka Tallinna linnaga, nt taristu arendamisel ja rahvaspordi edendamisel. Kergteede võrgustiku ühendamisel tehakse koostööd ka teiste naabervaldadega (Kiili, Jõelähtme jt), lisaks arendatakse juba aastaid ühiselt vee-, kanalisatsiooni-, gaasi jt kommunikatsioone.

3.2 Kodanikuühiskond ja külaliikumine

Rae vallas tegutseb kokku (2019. aasta andmetel) 342 mittetulundusühingut (vt tabel 7). MTÜ-de arv 1000 elaniku kohta on 33,8. Eestis tervikuna on vastav näitaja 29,5, Harjumaal 25,7.

Kolmanda sektori organisatsioonide arv on viimase viie aasta jooksul peaaegu kahekordistunud.

---

⁹ Mittetulundusühingu Põhja-Harju Koostöökogu põhikiri

Tabel 7. Mittetulundusühingute ja sihtasutuste arv ning suhtarvu muutus perioodil 2015–2019 (Allikas: Statistikaamet, Rahvastikuregister)

Aasta	MTÜ-de arv	SA-de arv	MTÜ-de arv 1000 el kohta	SA-de arv 1000 el kohta	MTÜ-de arv	SA-de arv	MTÜ-de arv 1000 el kohta	SA-de arv 1000 el kohta	MTÜ-de arv	SA-de arv	MTÜ-de arv 1000 el kohta	SA-de arv 1000 el kohta
	Kogu Eesti				Harju maakond				Rae vald			
2015	30 859	772	22,85	0,57	13 772	377	23,42	0,64	342	2	22,59	0,13
2016	30 948	768	22,91	0,57	13 851	378	23,27	0,64	363	1	22,74	0,06
2017	26 857	670	19,86	0,50	11 832	322	19,64	0,53	308	-	18,16	-
2018	39 305	676	29,01	0,50	15 621	327	25,59	0,54	591	-	32,89	-
2019	40 044	686	29,45	0,50	15 996	339	25,86	0,55	644	-	33,80	-
Muutus (arv)	9185	-86	6,6	-0,07	2224	-38	2,43	-0,09	302	-2	11,21	0,13
Muutus (%)	29,8%	-11,1%	28,9%	-11,7%	16,1%	-10,1%	10,4%	-14,5%	88,3%	-100,0%	49,6%	-100,0%

Valla koduleheküljel on olemas info erinevate kodanikuühenduste ja kodanike liikumist toetavate organisatsioonide kohta. MTÜ-del, sihtasutustel, seltsingutel ja eraisikutel on võimalik taotleda mittetulundusliku tegevuse toetust, mille eesmärgiks on toetada kultuuri- ja sporditegevust, noorsootööd ning rahvaharidust. Avatud on neli taotlusvooru ja taotlusi vaatab läbi ning hindab vallavalitsuse poolt moodustatud komisjon.

Rae vallas on loodud külade ja alevike majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise jätkusuutliku arengu toetamiseks MTÜ Rae Valla Alevike- ja Külavanemate Selts (RVAKS). Seltsi eesmärgiks on alevike- ja külaelanike toetamine, huvide ja vajaduste kaitsmine; oma liikmete esindamine, toetamine, koolitamine, nõustamine ja informeerituse tagamine; osalemine rahvusvahelistes, riiklikes ja kohalikes külaliikumist toetavates projektides. Selts saab Rae vallalt mittetulundusliku tegevuse toetust, mida kasutab erinevate külade ja alevike tegevuste (ürituste) toetamiseks. Lisaks tasub selts omaosaluse, taotlemaks toetust kohaliku omaalgatuse programmist.

Külavanemate õigused ja kohustused ning valimise kord on kirjas Rae valla põhimääruses. Käesoleval hetkel on küla- või alevivanemad olemas kõigis Rae valla külades ja alevikes, v.a Vaidas ja Jüris. Iga-aastaselt korraldatakse ülevallalist külade päeva.

4 Valdcondlik analüüs

4.1 Haridus¹⁰

Alusharidus

Rae vallas tegutsevad koolieelsete lasteasutustena 11 munitsipaallasteaeda ja üks lasteaed-põhikool kokku 12 tegevuskohas:

1. Õie Lasteaed (6 rühma)
2. Õie Lasteaia filiaal Uuesalu Lasteaed (2 rühma)
3. Taaramäe Lasteaed (10 rühma, sh 1 tasandusrühm ja 1 pervasiivsete arenguhäiretega laste rühm)
4. Lasteaed Tõruke (6 rühma)
5. Vösukese Lasteaed (12 rühma)
6. Peetri Lasteaed-Põhikool (18 rühma, sh 1 sobitusrühm)
7. Assaku Lasteaed (7 rühma)
8. Assaku Lasteaia Aruheina filiaal (9 rühma)
9. Vaida Lasteaed Pillerpall (4 rühma)
10. Lagedi Kooli lasteaed (6 rühma)
11. Leerimäe Lasteaed (6 rühma, sh 1 tasandusrühm)
12. Järveküla Lasteaed (9 rühma)

Eralasteaedasid vallas ei ole. Lastehoiuteenuse pakkujad, kellele on väljastatud tegevusluba, on vallas kokku kaheksa.

Rae vallas on moodustatud neli koolieelse lasteasutuse teeninduspiirkonda¹¹:

1. Jüri teeninduspiirkond – Aaviku küla, Jüri alevik, Karla küla, Kautjala küla, Kurna küla, Lehmja küla, Limu küla, Pajupea küla, Patika küla, Pildiküla küla, Seli küla, Uuesalu küla, Vaskjala küla, Veskitaguse küla;
2. Lagedi teeninduspiirkond – Kadaka küla, Kopli küla, Lagedi alevik, Soodevahe küla, Tuulevälja küla, Veneküla küla, Ülejõe küla;
3. Peetri teeninduspiirkond – Assaku alevik, Järveküla küla, Peetri alevik, Rae küla, Uuesalu küla;
4. Vaida teeninduspiirkond – Aruvalla küla, Salu küla, Suuresta küla, Suursoo küla, Urvaste küla, Vaida alevik, Vaidasoo küla.

Vastavas teeninduspiirkonnas tegutsevad koolieelsed lasteasutused teenindavad samas teeninduspiirkonnas elavaid lapsi. Aasta 2020 märtsi seisuga on Rae vallas munitsipaallasteaiakohti kokku 1937 ja lapsi 96 rühmas kokku 1739. Jüri piirkonnas on kohti 668, Lagedi piirkonnas 132, Peetri piirkonnas 1062 ja Vaida piirkonnas 75 (tabel 8).

---

¹⁰ Haridus- ja noorsootöö valdkonna detailsem taustaanalüüs esitatakse valdkondliku arengukava lisana.

¹¹ Rae Vallavalitsuse määrus nr 6 "Koolieelsete lasteasutuste teeninduspiirkondade kinnitamine", vastu võetud 18.03.2014.

Tabel 8. Lasteaeadade andmed (Rae Vallavalitsus)

Tegevuskoht	Asutus	Piirkond	Kohti ¹²	Lapsi	Rühmade arv
Tõruse Laseaed		Jüri	120	108	6
Taaramäe Lasteaed		Jüri	176	161	10
Õie Lasteaed	Õie	Jüri	132	110	6
Võsukese Lasteaed		Jüri	240	223	12
Lagedi Lasteaed		Lagedi	132	119	6
Aruheina Lasteaed	Assaku	Peetri	198	176	9
Assaku Lasteaed	Assaku	Peetri	112	114	7
Peetri Lasteaed		Peetri	396	355	18
Järveküla Lasteaed	Järveküla	Peetri	180	159	9
Leerimäe Lasteaed	Järveküla	Peetri	120	97	6
Uuesalu Lasteaed	Õie	Uuesalu	56	46	3
Vaida Lasteaed Pillerpall		Vaida	75	71	4
			1937	1739	96

Kõik lasteaiahooned vastavad tänapäevastele tingimustele. Viimati valmisid 2018. aastal Lagedi lasteaiahoone, 2019. aastal Järveküla ja Leerimäe lasteaiahooned ning 2020. aastal renoveeriti Uuesalu lasteaed kolmerühmaliseks. Uute hoonete valmimise tulemusel on laste arv valla lasteaedades enam kui 300 võrra kasvanud (õppeaastal 15/16 käis lasteaedades 1394 last).

Seisuga 13.04.2020 on lasteaiakoha järjekorras olevate laste arv¹³ piirkondade lõikes järgnev:

- Jüri teeninduspiirkond – 269 last, neist 148 alla pooleteise aastased;
- Peetri teeninduspiirkond – 947last, neist 391 alla pooleteise aastased;
- Lagedi teeninduspiirkond – 64 last, neist 32 alla pooleteise aastased;
- Vaida teeninduspiirkond – 24 last, neist 15 alla pooleteise aastased.

Seega on lasteaiakohtasid puudu kõigis, kuid ülekaalukalt enim Peetri teeninduspiirkonnas. Lasteaiakohtade avalduste esitamiseks on kasutusel spetsiaalne e-keskkond ARNO.

Juhul kui laps on saanud pooleteise aastaseks ja vallal ei ole lasteaiakohti pakkuda, siis on võimalik taotleda koduse mudilase toetust, eralasteaia toetust ja lastehoiuteenuse toetust. Lisaks on võimalik taotleda lasteaia kohatasu ja toidukulu soodustust.

Üldharidus

Rae vallas tegutseb viis munitsipaalomandis üldhariduskooli:

- Jüri Gümnaasium – 916 õpilaskohta põhikoolis ja 288 gümnaasiumis (Laste 3, Jüri);
- Lagedi Kool – 349 õpilaskohta (Kooli 18, Lagedi);

¹² Tuleb teadvustada, et seoses sõimerühmade moodustamise ja erivajadusega lastega kaasneva mitme rühmakoha arvestamisega, on tegelikke võimalikke kohti u 10%-15% võrra vähem.

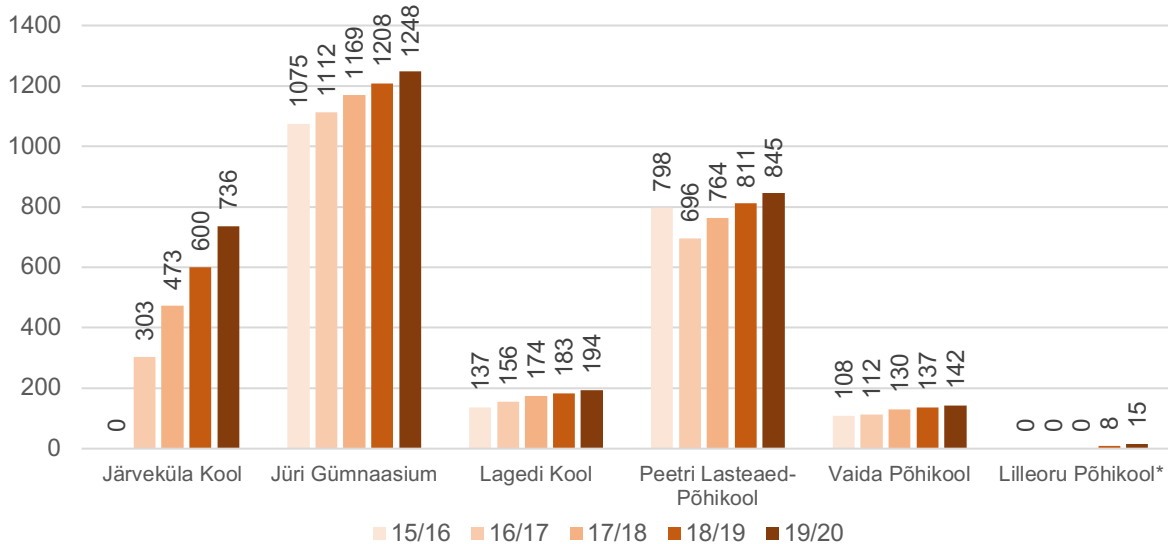
¹³ Sisaldab lapsi, kes on alla pooleteise aastased, samuti neid, kes on pakutud kohtadest loobunud ja edasi järjekorda jäänud (mõned korduvalt) ning kellele on pakutud kohta mitte elukohajärgses teeninduspiirkonnas.

- Vaida Põhikool – 216 õpilaskohta (Vana-Vaida tee 15, Vaida);
- Peetri Lasteaed-Põhikool – 648 õpilaskohta (Pargi tee 6, Peetri);
- Järveküla Kool – 648 õpilaskohta (Reti tee 20, Peetri).

Õppeaastast 18/19 alustas Aruvalla külas tegevust erakool Lilleoru Põhikool.

Kokku on munitsipaalkoolides 3065 õpilaskohta ja 3165 õpilast. Õpilaste arv on kõikides valla koolides kasvutrendis – viie aasta jooksul on lisandunud enam kui 1000 õpilast.

Joonis 26. Õpilaste arv Rae vallas asuvates koolides õppeaastatel 15/16 kuni 19/20 (Allikas: EHIS)

Viimastel aastatel on Rae vald loonud oluliselt koolikohti juurde (Järveküla Kool) ja parendanud olemasolevate hoonete seisukorda (Vaida, Lagedi). Peetri kandi õpilaste arvu väga kiire juurdekasv on põhjustanud olukorra, kus üldhariduskoolide täituvus on erinev. Nii Peetri Lasteaed-põhikool kui ka Järveküla kool töötavad suure ülekoormusega, kus 648 koolikohta on täidetud vastavalt 845 ja 736 õpilasega. Samas Peetri piirkonda ehitatakse uut Kindluse Kooli, mis valmides õppeaastast 21/22 loob piirkonda veel 860 täiendavat põhikoolikohta.

Õppeaastal 19/20 õpib Rae valla põhikooliealistest lastest naaberomavalitsustes (enamjaolt Tallinnas) 344 ja gümnaasiumiealistest 251. Alates 2016. aastast määrab vald koolikoha taotluse alusel lapse kodule lähimasse valla kooli. Vabade kohtade olemasolul arvestatakse ka erisoove. Koolikohtade avalduste esitamiseks on kasutusel spetsiaalne e-keskkond ARNO.

8. juunil 2016 allkirjastasid haridus- ja teadusminister ning Rae vallavanem ühiste kavatsuste kokkuleppe, mis pidi olema aluseks edasisele tegevusele riigigümnaasiumi rajamisel Rae valda Jüri alevikku. Gümnaasiumi rajamise täpsem tulevik on praegu siiski veel ebaselge.

Noorsootöö ja huviharidus

Rae vallas koordineerib noorsootööd haridus- ja sotsiaalamet, mille koosseisus on ametis noorsootöö spetsialist. Noortekeskused toimivad vallas Jüri, Lagedi, Peetri, Järveküla ja Vaida alevikus. Noortekeskuste tööd korraldab munitsipaalasutusena Rae Noortekeskus, kus töötavad kvalifitseeritud noorsootöötajad

Noortekeskused tegelevad lisaks avatud noorsootööle ka mobiilse noorsootööga, mis tähendab, et nad külastavad koole ning viivad läbi tegevusi väljaspool keskust. Noortekeskuse koordineerimisel toimuvad mitmed valla suursündmused, nagu näiteks noortekonverents ja noortefestival.

Alates 2017. aastast tegutseb Rae vallas noortevolikogu. Rae valla noortevolikogu tegeleb Rae valla noorte seisukohtade väljaselgitamisega valla elu suhtes ning nende seisukohtade esitamisega noorsootööga tegelevale teenistujale, vallavolikogule või vallavalitsusele.

Iga aasta suvisel koolivaheajal korraldatakse õpilasmalevat, mille eesmärgiks on noorte töökasvatuse edendamine. Õpilasmaleva raames saab tööd 160 Rae valla noort, kes teevad tööd valla allasutustes kui ka vallas tegutsevates ettevõtetes. Vastavalt vajadusele on noorte arvu võimalik ka suurendada.

Riikliku huvihariduse ja huvitegevuse toetuse kaudu toetatakse iga-aastaselt nii munitsipaalhuvikoole ja -asutusi kui ka Rae vallas tegutsevaid eraõiguslikke asutusi.

Rae vallas on keskset huviharidust andvaks asutuseks munitsipaalhuvialakool Rae Huvialakool. Huvialakooli tegevus toimub Jüri Gümnaasiumi, Lagedi Kooli, Vaida Keskusehoone, Peetri Lasteaed-Põhikooli ja lasteaed Tõrukese ruumides. Alates 2016. aasta septembrikuust töötab huvialakooli filiaal ka Järveküla Koolis, kus on oma ruumid nii muusika- kui ka kunstiõppeks. Huvialakoolis tegutseb muusika-, kunsti-, tantsu- ja spordiosakond.

2019/2020 õppeaastal õpib kahekümnes Rae valda registreeritud huvihariduskoolis kokku 3331 õpilast, sh 901 õpilast Rae Huvialakoolis. Huviharidust omandavate laste arv on plahvatuslikult kasvanud, viis aastat tagasi oli neid ligi 2000 võrra vähem.

Valla üldhariduskoolides tegutsevate aine- ja huvialaringide spekter on lai. Tegevust leidub igas vanuses lastele.

Rae valla ja Tallinna Haridusameti 2015. a koostöökokkuleppe alusel saavad valla lapsed vanuses 5–19 õppida Tallinna munitsipaalhuvialakoolides linna registreeritud elanikele kehtiva osalustasu eest. Leping võimaldab valla noortel omandada mitmekesisemat huviharidust ning tegeleda soovitud erialal väga professionaalsel tasemel. Lapsevanemad tasuvad osalustasu ja pooled arveldavad omavahel ülejäänud summas. Rae valla eelarvest on võimalik taotleda laste ja noorte spordi- ja huvitegevuse kuluhüvitist ning laste- ja noortelaagri osalustasu osalist hüvitamist.

4.2 Planeerimine

Ruumiline areng

Rae valla territooriumi suuruseks on 20 678 hektarit. Maakatastrisse on sellest kantud 19 937 ha (96,4% valla pindalast). Katastriüksuste koguarv on 10 847. Tabelis 9 on toodud maakatastrisse kantud maa sihtotstarvete lõikes seisuga 1.01.2020. Kõige suurema osa katastriüksuste kogupindalast moodustab maatulundusmaa (76,4%).

Tabel 9. Maakatastrisse kantud maa sihtotstarvete lõikes (ha) Rae vallas seisuga 1.01.2020 (Allikas: Maa-amet, Maakataster)

Sihtotstarve	Pindala (ha)	% valla pindalast
Elamumaa	1 379	6,7%
Ärimaa	537	2,6%
Tootmismaa	631	3,1%
Veekogude maa	124	0,6%
Transpordimaa	1 062	5,1%
Jäätmeoidla maa	8	0,0%
Riigikaitsemaa	29	0,1%
Kaitsealune maa	109	0,5%
Maatulundusmaa	15 255	73,8%
Sihtotstarbeta maa	0	0,0%
Mäetööstusmaa	58	0,3%
Turbatööstusmaa	419	2,0%
Sotsiaalmaa	326	1,6%

2013. aastal kehtestatud (Rae Vallavolikogu 21.05.2013 otsus nr 462) Rae valla üldplaneering annab võrreldes varasemaga uued suunad valla ruumiliseks arenguks. Rae valla põhjaosa on planeeritud elamupiirkonnana keskusega Peetri alevikus, kus asuvad vaheldumisi aedlinnaised ja kortermajade piirkonnad ning elanikke ja asutusi teenindavad asutused. Rae valla keskosa Jüri aleviku ümbruses on kavandatud linnalise struktuuriga arengupiirkonnana, kus vahelduvad töö- ja elukohad ning osutatakse erinevaid teenuseid. Valla lõunaosa on planeeritud looduslikumana tasakaalustamiseks valla põhjaosa linnastuvat arengut. Seal on säilinud looduslik keskkond, valdavalt hajaasustus, põllu- ja metsamajandus, puhke- ja vabaaja teenused. Seega tööstus- ja elamualade kõrval peavad säilima ka põllu-, metsa- ja jahimaad ning nendes valdkondades tegutsevatele valla elanikele tuleb luua eeldused oma tegevuse jätkamiseks ja kindlus tulevikuks.

Peamiseks keskuseks on valla üldplaneeringuga planeeritud Jüri alevik, mis pakub nii hariduse, kultuuri kui ka teisi elukondlikke teenuseid. Teiseks suuremaks keskuseks on arenemas Peetri alevik. Väiksemad keskused on Lagedi ja Vaida alevikud.

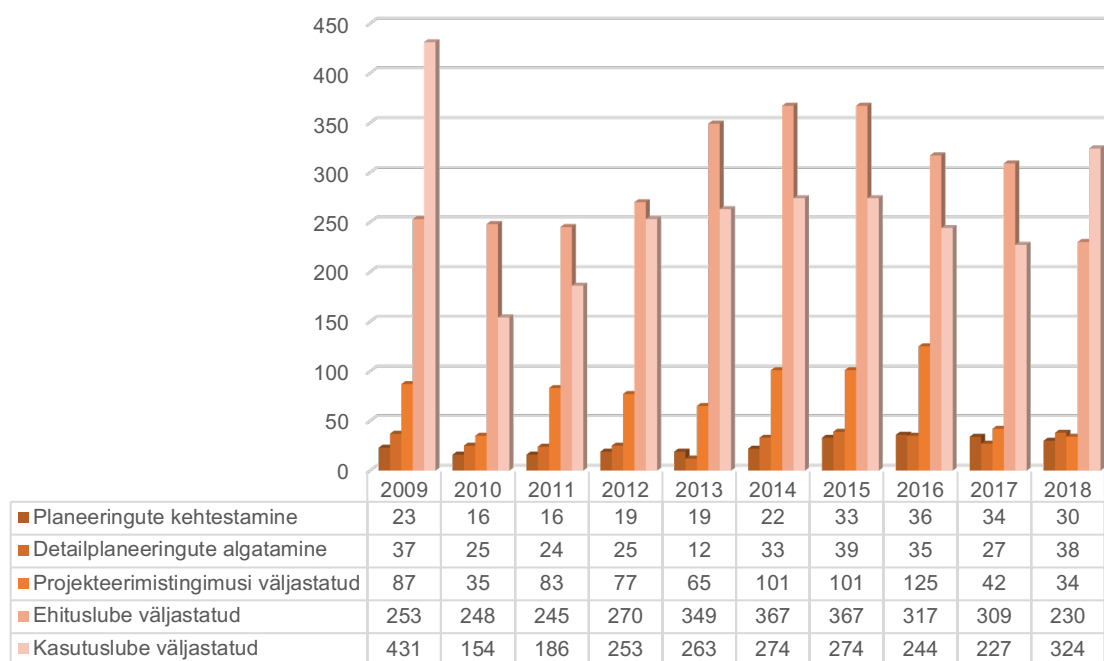
Lisaks on koostatud Jüri aleviku ja piirnevate Vaskjala, Aaviku, Karla külaosade üldplaneering (kehtestatud Rae Vallavolikogu otsusega 20.09.2012 nr 390).

Põhjapiirkonna üldplaneering on läbinud I avalikustamise, lõunapiirkonna oma on ideekorje etapis.

Elamualad ja elamumajandus

Rahvastiku kasvuga on tihedalt seotud elamumajandus. 2013. aastal kehtestatud üldplaneeringu kohaselt on suuremad ja perspektiivsemad elamualad kavandatud valla põhjaossa Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maanteest nii itta kui läände jäävatele aladele Peetri alevikku ja Järveküla külla, Assaku alevikku ja Rae külla; Tallinn-Tapa raudteest nii põhja- kui lõunapoole jäävatele aladele Kopli külla, Kadaka külla, Karla külla ja Lagedile; Jüri aleviku ümbrusesse Aaviku, Vaskjala ja Karla külla; Kautjala ja Patika külla; Vaida alevikku ja selle lähistele Suuresta ja Vaidasoo külla¹⁴.

Planeerimise ja ehitamise trendid Rae vallas on otseselt seotud üldise majandusliku olukorraga Eestis (vt joonis 27). Keskmiselt väljastati aastas 300 ehitus- ja 270 kasutusluba. 2000. aastate lõpu buumiaegseid mõõtmeid saavutatud ei ole (toona väljastati tipphetkel 752 ehitusluba aastas).

Joonis 27. Planeeringute ja väljastatud lubade ülevaade (Allikas: Rae Vallavalitsus)

Äri- ja tootmiskaad

Rae valla kehtiva üldplaneeringu järgi on peamised äri- ja tootmispiirkonnad planeeritud valla põhjaossa valda läbivate magistraalteede Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ja Tallinna ringtee äärde ning valla alevike mõjupiirkondadesse – Jüri, Lagedi ja Assaku alevikku ja nende kontaktvööndisse. Kõige laiahaardelisem äri- ja tootmiskaade areng on ette nähtud logistiliselt kõige suurema perspektiiviga piirkonda, magistraalteede liitumispunkti, Jüri alevikku ja selle kõrval asuvatele aladele. Tootmise arengut kavandatakse Soodevahe küla tööstuspiirkonda, mis on

¹⁴ Rae valla üldplaneering (2013)

jätk Tallinna Suur-Sõjamäe tee ääres asuvale tootmisalale. Valla lõunaossa on äri- ja tootmismaad planeeritud vaid Vaida aleviku ümbrusse. Peamised teenindus- ja büroopindadele suunatud ärimaad paiknevad Tallinna linna kontaktvööndis. Kohaliku kogukonna teenindamiseks on väiksemate lahustükkidena ärimaad kavandatud asustuse koondumiskohtadesse.

Ärimaa osakaal valla pindalast on 2,6% ja tootmismaa osakaal 3,1%.

Vastavalt üldplaneeringule on enamik Rae valla äritegevusest koondunud suurte maanteedee äärde – Tallinna ringtee ja Tartu maantee äärne piirkond, eraldi võib välja tuua Jüri aleviku ümbruse. Üks uuemaid piirkondi on Tallinna ringtee äärne Kurna piirkond, kus 2016. aasta alguses avati Maxima logistikakeskus ja kus toimub aktiivne arendustegevus. Üksikuid vabu krunte leidub peaaegu igal pool.

Arenev piirkond on Soodevahe ja Pilpaküla ümbrus. Soodevahe külla rajati 2018. a Tallinna vangla.

Rae vallas on oluliseks probleemiks asjaolu, et elamu- ja tööstusalade planeerimine ei käi kaasas tehnilise ning sotsiaalse taristu arenguga. Vald on võtnud probleemsed arendusalad eraldi jälgimise all ja edaspidi enne ehitusluba ei väljastata, kui on rajatud vajalik taristu. Samuti on edaspidi mõttekas nõuda arendajatelt ka toetava taristu väljaarendamist ja mitte kooskõlastada enne seda planeeringuid või väljastada lubasid.

Vallavalitsus on püüdnud leida lahendusi olemasolevates elamupiirkondades valitsevatele probleemidele.

4.3 Vaba aeg

Rae valla kultuuriasutusteks on Rae Kultuurikeskus Jüris ning kolm raamatukogu. Kultuurikeskus viib läbi üritusi eelkõige Jüri piirkonnas, kuid järjest enam on võetud suund korraldada sündmusi väljaspool kultuurikeskuse hoonet.

Samuti korraldavad valla erinevates piirkondades üritusi küla- ja alevikeseltsid, raamatukogud, MTÜ-d ja eraisikud. Valla aastapäeva korraldamine eri piirkondades on saanud väga sooja vastuvõtu osaliseks ja on üheks viisiks kaasata inimesi rohkem valla tegemistesse ning luua kogukonnatunnet. Kultuuri rikastavad veel lisaks Rae Huvialakooli iga-aastased kontserdid ning valla haridus- ja sotsiaalameeti poolt läbiviidavad kontserdid, lastekaitsepäev, vastuvõttud. Lagedi piirkonnas tegutseb aktiivselt MTÜ Õhin, kelle põhitegevuseks on rahvakultuuri säilitamine ja edendamine. Peetri kandis on lisaks alevikuseltsi korraldatud üritustele populaarsed Mamma Mia Laulustuudio kontserdid ning eraalgatuslikud kontserdid Järveküla küünis. Vaida piirkonnas tegutseb mittetulundusühinguna Patika Külakoor. Jüris ja Lagedil pakub noortele mitmekesiseid vaba aja veetmise võimalusi (meisterdamised, väljasõidud, võistlused, loengud, õppekäigud, kokandusring, lauamängude mängimine jne).

MTÜ-de ja eraisikute poolt kultuurisündmuste korraldamist toetab Rae vald projektitoetuste kaudu (mittetulundusliku tegevuse toetus).

Rae Kultuurikeskuse koosseisus tegutsevad mitmed isetegevusringid/klubid (sh rahvatantsurühmad, laulukoorid ja -ansambel, eakate võimlemine). Lisaks kasutavad kultuurikeskuse ruume teised kultuuri- ja spordiühendused, keelteskool ja autokool. Kultuurikeskuse juures tegutseb ka kultuurihuvilisi ühendav seltsing Rae Kultuurikoda.

Kultuurikeskuse korraldatavad üritused on suunatud eelkõige täiskasvanud külastajale, seda nii huviringide osas kui ka pakutavate ürituste osas. Lasteaiaaialistele pakutakse aastas mitmeid lasteetendusi. Kultuurikeskuse korraldatavad väliüritused toimuvad enamjaolt Lehmja tammiku kõrval oleval platsil. Samas oleks vajadus eraldi väliürituste korraldamise koha järgi.

Rae vallas tegutsevad vallaasutustena kolm raamatukogu – Jüri, Lagedi ja Vaida raamatukogud ning Jüri haruraamatukogu Peetris (kokku neli raamatukogu). Lisaks igapäevasele laenutustööle korraldavad raamatukogud näitusi, üritusi ja lugejakoolitusi, rendivad ruume koosolekute, nõupidamiste ja väiksemate koosviibimiste korraldamiseks.

Rae vallas on Eesti spordiregistri andmetel 27 erinevat spordiobjekti. Rae valla spordielus mängib keskset rolli Rae Valla Spordikeskus. Rae Valla Spordikeskuse struktuuri kuuluvad Jüri spordihoone, Peetri spordihoone, Lagedi spordihoone ja Vaida spordihoone. Samuti haldab spordikeskus hoonete juures asuvaid välispordirajatisi, sh Jüri terviserajad. Spordikeskuse ruume (staadion, ujula, võimlad, pallimängude saalid) kasutavad vastavalt õppeprogrammidele peamiselt valla koolid ja vähesel määral ka lasteaiaid. Öhtupoolsetel aegadel ja nädalavahetuseti on ruumid kogu vallarahva kasutuses.

Jüri terviserajad paiknevad Jüri alevikus. Lähiaastatel on kavas valgustada kõik terviserajad. Terviseradade alguses asub kelgumägi koos mitmeotstarbelise valgustatud väljakuga, kus on olemas ka spordisündmuste korraldamiseks elektrikasutamise võimalus. Jüri terviseradade kasutajatele on Jüri spordihoones riietusruumid ning ruumid spordivahendite laenutus- ja hooldusteenuste pakkumiseks. Talvisel perioodil piisava lume olemasolul sõidetakse suusarajad lisaks Jüri Terviseradadele sisse ka Peetrisse, Lagedile ja Vaidasse.

Jüri spordihoone juurde kuuluvad aeroobikasaal, pallimängude saal, judosaal, jõusaal, ujula, kergejõustikusaal, kardiosaal, lasketiir, pallihall, jalgpalliväljak, liivaväljak, rannavolle plats, tenniseväljak ja kergejõustiku staadion. Vaidas ja Peetris on pallimängusaal ja staadion ning Lagedil lisaks aeroobikasaal. Samuti pakub mitmekesiseid sportimisvõimalusi Järveküla kooli kompleks.

Üha populaarsem on Rae valla mängude sari. Esindatud on erinevad Rae valla külad, asutused, ettevõtted ja seltsid. Aktiivselt on kaasatud ettevõtteid ka võistlussarja toetajatena.

Rae Huvikooli juures on avatud spordiosakond, mis tegutseb kõikides Rae valla koolides.

Lisaks Rae valla Spordikeskuse poolt läbiviidavatele spordiüritustele toetab vald MTÜsid ja eraisikuid, kes korraldavad vallas spordivõistlusi. MTÜ-del ja eraisikutel on spordiürituste korraldamiseks ja võistlustel osalemiseks võimalik taotleda vallalt projektipõhist toetust (mittetulundusliku tegevuse toetus). Lastevanematel on võimalik taotleda hüvitist oma lapse (5–19-aastane) treeningutel osalemiseks.

Lisaks Jüri terviserajale on võimalik tervisepordiks kasutada kõiki valla kergliiklusteid. Lagedil on olemas väike terviserada, mainimist vajavad Mädajärve matkarajad. Peetris asub elamusspordikeskus Spot of Tallinn. Keskuses on head võimalused traditsioonilisemate alade – sportvõimlemine, akrobaatika, gümnaastika, rulluisutamine, tants ja suusatamine – harjutamiseks. Samuti on võimalus harrastada populaarseid kaasaegseid alasid: jalgrattasport, BMX-alad, rulasport, tõukerattasõit, uisutamine, *longboarding*, *tricking*, vigursuusatamine ja paljud teised. Lisaks loetletud

spordialadele saab keskuses teha ka võistkondlike spordimängude, sõudmise, vehklemise, võitluskunstide ja kergejõustiku alade treeninguid. Kompleksi sisehall koosnebki BMX-krossi treeningrajast, *skateparkidest*, sportvõimlemise ja akrobaatika osast, trampoliinidest, poroloonbasseinidest, *drop-in* atraktsioonist ning paljust muust.

Kõik eelolev loob võimaluse trennida ja võistelda Eestis aastaringselt ilmastikust olenemata. Populaarne vaba aja veetmise koht on veel Peetri alevikus asuv Rae Keegel.

Peaaegu igal pool vallas on olemas laste mänguväljakud, Jüris ka *skatepark* ja Uuesalu külas laste seikluspark.

4.4 Sotsiaalvaldkond

Sotsiaalteenused ja -toetused

Sotsiaalvaldkonnaga tegelevad vallas volikogu sotsiaal- ja tervishoiukomisjon ning vallavalitsuse haridus- ja sotsiaalamet (sotsiaalhoolekande peaspetsialist ja spetsialist, erivajadustega inimeste spetsialist, lastekaitse peaspetsialist ja kolm lastekaitse spetsialisti. Sotsiaalteenuseid osutab Rae Sotsiaalkeskus või hangitakse need väljastpoolt vastavalt vajadustele.

Rae Sotsiaalkeskuse tegevuse eesmärkideks on: isiku vajadustest lähtuvate sotsiaalteenuste osutamine eesmärgiga suurendada või säilitada isiku iseseisvat toimetulekuvõimet ja tõsta elanikkonna teadlikkust sotsiaalsete probleemide lahendamisel ning ennetada toimetulekuraskusi. Rae Sotsiaalkeskus osutab järgmiseid sotsiaalteenuseid: koduteenus, isikliku abistaja teenus, sotsiaaltransporditeenus, päevahoiuteenus erivajadustega inimestele, päevakeskuse teenus, üldhooldusteenus.

Eakad kasutavad kooskäimiseks ja ringitööks Rae Kultuurikeskust. Aktiivselt tegutseb memme-taadi klubi, mitmed taidluskollektiivid ja võimlemisring.

Eluruumi tagamise teenusena on Rae vallas munitsipaalomandis 74 korterit. Neist suurem osa asub täielikult vallale kuuluvas hoonetes, mis asuvad Jüri alevikus (Ehituse 6), Vaskjala külas (Pärna 2) ja Lehmja külas (Kõrtsi tee 2). Ülejäänud on üksikud korterid. Munitsipaalramandifondi haldamisega tegeleb valla arendus- ja haldusamet. Munitsipaalpindade arv ei kata nõudlust, vajadus on ka Peetris.

Rae vallas saab sotsiaalhoolekande instrumendid jagada kaheks: rahalised toetused ja hoolekandeteenused. Tabelis 10 on välja toodud erinevatele sihtgruppidele pakutavad teenused ja toetused Rae vallas.

Tabel 10. Rae vallas pakutavad sotsiaalhoolekande teenused ja rahalised toetused sihtgruppide lõikes

Sihtgrupp	Hoolekandeteenused	Rahalised toetused
Erivajadustega inimesed	<ul style="list-style-type: none"> • Nõustamine • Koduteenus • Isikliku abistaja teenus • Täisealise isiku hooldus • Tugiisikuteenus • Sotsiaaltransporditeenus • Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus • Viipekeele tõlketeenus • Rehabilitatsiooniteenusel osalemine 	<ul style="list-style-type: none"> • Ravimi või hambaravitoetus • Küttekulude toetus • Invatehnilise abivahendi toetus • Hooldajatoetus
Lapsed ja lastega pered	<ul style="list-style-type: none"> • Lastekaitse korraldamine ja lapse õiguste kaitsmine • Eestkoste korraldamine • Asendushooldusteenuse korraldamine • Järelhooldusteenuse korraldamine • Lastelaagrid • Psühhosotsiaalne nõustamine • Perelepitusteenus • Vaidluste lahendamine - kohus kaasab eestkosteasutuse Rae Vallavalitsuse arvamuse andmiseks Rae valla lapsesse puutuvates vaidlustes • Puudega lapse tugiisikuteenus, lapsehoiuteenus, sotsiaaltransporditeenus 	<ul style="list-style-type: none"> • Vähekindlustatud pere lapse koolitoetus • Suurpere, eestkostepere ja puudega lapse vanema emadepäeva toetus • Suurpere, eestkostepere ja puudega lapse vanema jõulutoetus • Hoolduspere vanema toetus • Sünnitoetus • Koduse mudilase toetus • Eralasteaia toetus • Lapsehoiuteenus toetus • I klassi õpilase ranitsatoetus • Sõidukompensatsioon • Asendushooldusteenusel oleva lapse/noore sünnipäeva-, jõulu-, koolilõpu- ja elluastumise toetus • Vanemliku hoolitsuseta jäänud lapse ülalpidamis- ja koolituskulude toetus • Spordi- ja huvitegevuse kuluhüvitis • Lastelaagri kuluhüvitis • Lasteaia kohatasu soodustus • Lasteaia toidukulu soodustus • Puudega lapse prillitoetus, ravimi või hambaravitoetus, küttekulude toetus, invatehnilise abivahendi toetus
Eakad	<ul style="list-style-type: none"> • Nõustamine • Koduteenus • Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus • Pereliikmete nõustamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Ravimi või hambaravitoetus • Prillitoetus • Tähtpäevatoetus alates 85.sünnipäevast
Abivajadusest lähtuvad muud teenused ja toetused	<ul style="list-style-type: none"> • Nõustamine ja abi asjaajamisel • Varjupaigateenus • Turvakoduteenus • Eluruumi tagamise teenus • Võlanõustamisteenus • Vältimatu sotsiaalabi osutamine • Toiduabi • Kriisiabi 	<ul style="list-style-type: none"> • Toimetulekutoetus • Kinnipidamisasutusest vabanenud isiku ühekordne toetus • Vältimatu sotsiaalabi • Dokumenditoetus • Muu toimetulekut soodustav toetus • Matusetoetus

Toimetuleikutoetusi makstakse Rae vallas vähe. 2019. a maksti seda vaid 7-le isikule. Väike on ka toimetulekuteotust saanud perekondade arv.

Tervishoiuteenused

Tervishoiuteenuseid osutatakse kahes tervishoiuasutuses: Jüri Tervisekeskuses (äsja valminud) ja Peetri Tervisekeskuses (äsja valminud). Lagedil ja Vaidas on teenuse pakkumiseks vajalikud ruumid olemas, kuid praegu puuduvad arstid. Jüri Tervisekeskuses pakutakse järgmisi teenuseid: perearstiteenus; täiskasvanute massaaž ja lümfimassaaž; laste ja imikute massaaž; vibroakustiline teraapia; füsioteraapia (diadünaamilised voolud, ultraheli, magnetravi, laserravi, ultralühilaine, venitusravi seljale – määrab arst); kinesioteipimine. Tervisekeskusel on oma laboratoorium. Lagedi ja Vaida perearstipunktis tehakse EKG-, kolesterooli- ja veresuhkru-uuringuid. Hambaraviteenust pakuvad Rae vallas Anneliis Liimi Hambaravi ja Rae Hambaravi OÜ. Eriarstiabiiteenus vallas puudub, sest Tallinnas on selleks väga mitmekesised võimalused. Kiirabiiteenust osutab Põhja-Eesti Regionaalhaiglale kuuluv Jüri kiirabipunkt. Rae vallas on 5 apteeki: kolm asuvad Jüris ja kaks Peetris.

Avalik kord ja turvalisus

Tulekahjusid registreeriti 2019. a 60, viis aastat tagasi oli neid mõnevõrra vähem, s.o 48. Aastate lõikes ongi tulekahjude arv mõnekümne võrra kõikunud. Arvestades aga rahvaarvu pidevat kasvu, on see ootuspärane.

Liiklusõnnetuste arv on oluliselt kasvanud viimasel aastal, enne seda on see olnud tasapisi tõusev. Hukkunuid on aga õnneks vaid mõned üksikud (vt tabel 11).

Tabel 11. Liiklusõnnetused Rae vallas (Allikas: Maanteeamet)

	2015	2016	2017	2018	2019
Hukkunuid	2	1	0	1	0
Õnnetusi	16	22	23	29	41
Isikuid	37	59	44	58	76

Kuritegude arv on alates 2011. aastast jäänud alla 300 juhu aastas.

4.5 Taristu ja transport

Teed ja tänavad

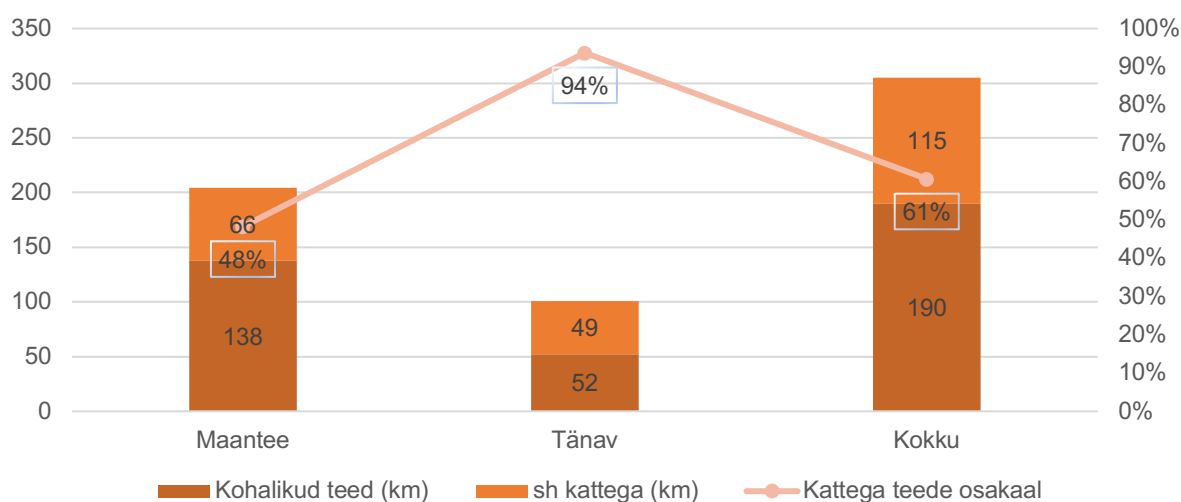
Valda läbib Tallinn-Tapa-Peterburi raudtee ja kaks väga intensiivse kasutusega II klassi maanteed – Tallinna ringtee ja Tallinn-Tartu-Luhamaa maantee. Valla territooriumi lähiala läbib läänes ka Tallinn-Viljandi maantee, mis jääb valla piirist vaid u 250 m kaugusele ning Tallinn-Narva-Peterburi maantee, mis jääb valla põhjapiirist vaid u 2 km kaugusele. Vald on kaetud piisavalt tiheda ja rahuldavas või heas korras teedevõrguga, mis võimaldab efektiivselt korraldada jäätmete transporti. Valda läbib

vabariigi suurima koormusega ohtlike veoste voog (raudtee Muuga, Miiduranna, Kopli ja Paldiski sadamatesse) ja ohtlike jäätmete voog Tallinnast ohtlike jäätmete lõppladestuspaika Vaivaras. Vallas on suurt tähelepanu pööratud kergliiklusteede ja terviseradade arendamisele. Terviseradade eesmärgiks on Rae valla elanikele kvaliteetse tervisespordi harrastamise võimaluste loomine koos olemasolevate ja kavandatavate spordivõimaluste ühendamisega ühtsesse süsteemi.

Rae vallas on veel mõned arendusalad, kus elanikud elavad juba valminud majades, kuid tehniline infrastruktuur (vesi, kanal, sadevesi, teed) on rajatud poolikult või ebakvaliteetselt, millest tulenevalt kannatab kogu piirkonna elukeskkond ja maine.

Rae vallas eraldi teehoiukava ei ole, vaid investeeringud on kirjas eelarvestrateegias. Küll aga on kavas selline kava lähiaastatel koostada. Teehoiuiinvesteeringute kavas on eraldi objektidena välja toodud teede projektid, teede ehitused ja rekonstrueerimised, tolmuvabad katted (pindamine), kergliiklusteed, hooldusremont ja sildade ehitus ja projekteerimine, valgustuse ehitus ja projekteerimine.

Kohalikke teid on Rae vallas 190 km, millest kattega on 61% (vt joonis 28).

Joonis 28. Rae valla teed (Allikas: Maanteeamet)

Ühistransport

Rae valda läbivad mitmed Tallinnast tulevad avalikud liinid: nr 135 Tallinn-Jüri-Aruküla-Peningi; nr 135c Tallinn-Jüri-Aruküla-Peningi-Urvaste; nr 125 Tallinn-Jüri-Lagedi; nr 121 Tallinn-Järveküla-Peetri-Mõigu-Tallinn; nr 120 Tallinn-Jüri. Lisaks veel järgmistel marsruutidel sõitvad Rae valla siseliinid (R1-R8): Jüri Gümnaasium-Rae küla-Kuldala-Assaku; Jüri Gümnaasium-Lagedi; Jüri Gümnaasium-Kurna-Vaida-Aruvalla; Jüri Gümnaasium-Urvaste-Suursoo; Pikavere-Suursoo-Aruvalla-Patika-Vaida Põhikool; Uuesalu-Peetri kool; Rae-Peetri kool; Peetri kool-Uuesalu-Rae. Rae valla siseliinidel on teenuseosutajaks AS Hansabuss. Valda teenindab ka marsruuttakso (teenusepakkujaa OÜ Vilandert): liinid nr nr 214 ja nr 244 Tallinn-Jüri-Aruküla-Jüri-Tallinn; nr 259 Vaskjala-Tallinn-Vaskjala; nr 215 Tallinn-Peetri-Tallinn.

Lagedil peatub Tallinn-Aegviidu elektrirong.

Probleeme on jätkuvalt valla keskuse ja kaugemate külade (Salu, Urvaste, Suursoo) vahelise ühendatusega. Lisaks on lahendamata Lagedi aleviku, Uuesalu küla ja Kurna küla sidumine toimiva ühistranspordivõrgustikuga.

Ka kahest järjestikusest vallaelanike rahulolu-uuringust (2018 ja 2020) ilmneb, et ühistranspordiühendus vallasiseselt ja ka naaberomavalitsustega põhjustab rahulolematust.

Kommunaalmajandus

Rae vallas tegeleb soojusenergiatootmise ja müügiga, elektrienergia ostmise ja müügiga, elektri võrguteenuste müügiga, ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni müügiga peamiselt 100% Rae valla omandis olev äriühing AS ELVESO. Lisaks AS-ile ELVESO tegutsevad Rae valla territooriumil soojusettevõtjatena veel OÜ Põrguvälja Soojus, OÜ Kuldala Soojus ja AS Tallinna Küte (Mõigu konteinerkatlamaja); Rae külas veeettevõtjana OÜ Kalde Vesi. Valla territooriumil paiknevate gaasitrasside omanikud ja haldajad on Adven Eesti AS, Eesti Gaas AS ja Energate OÜ ning elektri- ja sisevõrgud kuuluvad Eesti Energia AS-le ja Eesti Telekom AS-le.

AS ELVESO elektrivõrk ja elektrimüügi piirkond on Jüri alevikus ning koosneb kahest eraldiseisvast alast: Jüri piirkond ja Tammiku piirkond. Veemajandusega tegeleb ettevõtte Pirita jõe tegevuspiirkonnas (Jüri alevik, Lagedi alevik, Aaviku, Kurna, Vaskjala, Tuulevälja, Kadaka, Karla, Pajupea, Kopli ja Ülejõe küla), Peetri tegevuspiirkonnas (Assaku alevik, Peetri alevik, Järveküla, Rae, Lehmja, Pildiküla, Kurna, Soodevahe küla), Vaida tegevuspiirkonnas (Vaidasoo küla, Vaida alevik, Suuresta küla) ja Patika tegevuspiirkonnas (Kuremäe tee, Jõekäärü tee, Roostiku tee, Hundinua tee, Paislehe tee). Kaugkütte teenust pakub AS ELVESO kahes piirkonnas: Jüri ja Vaida alevikus.

OÜ Kuldala Soojus tegutseb Peetri aleviku Kuldala elurajooni tegevuspiirkonnas ja OÜ Põrguvälja Soojus Lehmja küla Rae Tehnopargi tegevuspiirkonnas. Jüri, Vaida ja Peetri alevike kaugküttepiirkond hõlmab valdavalt korterelamute ja sotsiaalobjektidega kaetud alasid, kus ehitised on juba ühendatud kaugküttevõrkudega, samuti uusi arendatavaid elamu- ja tööstuspiirkondi. Pildiküla, Lehmja ja Rae külade kaugküttepiirkond hõlmab valdavalt tööstuspiirkonna kinnistuid ja uusi arendatavaid elamu- ja tööstuspiirkondi.

Rae vallas on piirkondi, kus elamuarendus ja koos sellega ka ühisveevärgiarendus on lõpuni viimata, peatunud või eksisteerivad erinevad omandiküsimused. Vallas on läbi aastate olnud probleeme sademeveega, eriti valla põhjaosas. Looduslikult paikneb vald sademevee eesvoolude suhtes ebasoodsas kohas. Ülemiste järve näol on tegemist Tallinna linna joogiveevaruga ja Pirita jõgi on lõheliste elupaigana kaitstav veekogu. Probleeme valmistab ka Ülemiste järve veetase.

Valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seonduv ning vajalikud investeeringud on täpsemalt kirjjas Rae valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas aastateks 2017–2028. AS ELVESO elektriteenistuse lähiaastate plaanides on transiitkilpide asendamine uute kilpidega, transiitkilpide väljatõstmine hoonetest ning soojusteenistusel Jüri kaugküttevõrgu rekonstrueerimine, vedelkütuselao ümberehitus, pumbahoone lammutamine ja Vaida kaugküttevõrgu rekonstrueerimine.

Eestis mobiilsidet pakkuvate operaatorite digitaalsidevõrkude levialaga on kaetud valdav osa Rae valla territooriumist. Avalikud internetipunktid paiknevad kõikides raamatukogudes (Jüris, Peetris, Lagedil ning Vaidas) ja valla koolides.

Haljastuse ja kalmistute (Jüri kalmistu ja Aruküla kalmistu) haldamisega tegeleb Rae Vallavalitsuse majandusamet.

Rae vald osaleb hajaasustuse programmis. Programmi eesmärgiks on tagada hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele neis piirkondades.

4.6 Keskkond

Loodus- ja muinsuskaitse

Rae vald asub Põhja-Eesti lavamaal. Põhilised maastikureljeefi kujundajad on oosid ehk vallseljakud ja künkad. Samuti lisavad piirkonna maastikule atraktiivsust rabad koos rabajärvedega, Piritä jõgi, loopealsed ning suured kultuurheinamaad.

Rae valla territooriumist 30% (6231 ha) moodustab metsamaa, 30% (6194 ha) haritav maa, 16% looduslikud rohumaad (3269 ha) ja veekogude alust maad on 456 ha (2%)¹⁵. Rae valla metsad ei ole olulised ainult valla seisukohalt, vaid omavad kõrget puhkemajanduslikku väärtust kogu Tallinna linnastus. Valla põhjaosa metsad asuvad Tallinna rohelises vööndis.

Rae vallas asuvad järgmised kaitstavad loodusobjektid¹⁶:

Hoiualad

- Limu raba hoiuala (30,2 ha)

Kaitsealad

- J.Raeda selektsiooniaed (3,9 ha)
- Kurna mõisa park (11 ha)
- Külma talu park (3,3 ha)
- Lehmja tammik (12,3 ha)
- Mägimäni katsekultuur (0,5 ha)
- Paraspõllu looduskaitseala (479,1) (kuulub Natura 2000 loodusalade koosseisu)

Kaitsealuse liigi püsielupaik

- Aruvalla väike-konnakotka püsielupaik (Aruvalla küla, Tuhala küla)
- Kautjala väike-konnakotka püsielupaik (Patika küla)
- Pajupea väike-konnakotka püsielupaik (Pajupea küla)
- Patika väike-konnakotka ja suur-konnakotka segapaari püsielupaik (Patika)

¹⁵ Maakataster, 1.01.2020 seisuga

¹⁶ Keskkonnaregister

- küla)
- Suursoo väike-konnakotka püsielupaik (Vaidasoo küla)
- Ülemiste väike konnakotka püsielupaik (Järveküla küla ja Uuesalu küla)

Kohalik kaitstav objekt

- Suursoo kadakas

Üksikobjektid

- Vaskjala tamm (Karjavere, Kapa tamm) (Vaskjala küla)

Vääriselupaikadena on Rae vallas registreeritud kolm paika ning esindatud on järgmised vääriselupaiga tüübid: karbonaatsete soode ja märgade niitude äärsed metsad; salu-haavikud.

Loodusliku seisundi jälgimist teostatakse Rae vallas 17 erinevas seirejaamas.

Harju maakonnaplaneeringu 2030+ kohaselt kuulub Salu küla Harju maakonna algupäraste ajastumaastike hulka.

Rae vald on rikas muinasmälestiste, -asulakohtade ja kivikalmete poolest. Eriti suurearvuliselt (üle 100) on siin leitud kultusekive. Rae vallas on arhitektuuri-, ajaloo-, tehnika-, kunsti- ja arheoloogiamälestisi kokku registreeritud 239 objekti¹⁷:

Ajaloomälestised

- Vabadussõja mälestussammas (Kiriku 2, Jüri)
- Aruküla kalmistu (Pajupea küla)
- Jüri kalmistu (Kiriku 1, Jüri)
- Jüri kirikuaed (Kiriku 2, Jüri)
- Tallinna piirikivi (Soodevahe küla, Kassisaba)

Arheoloogiamälestised

- Kultusekivid
- Ohvrikivid
- Kivikalmed
- Asulakohad
- Muistsed põllud

Ehitismälestised

- Rae positsiooni varjend (Rae küla)
- Peeter Suure Merekindluse Rae positsiooni rooduvarjend (Rae küla)
- Jüri kirikuaia kabelid

---

¹⁷ Kultuurimälestiste riiklik register

- Jüri kirikuaia piirdemüür
- Jüri kirikuaed ja Jüri kirik (Kiriku 2, Jüri) (sh erinevad kunstimälestised)

Jäätmemajandus

Jäätmekäitlust reguleerib Rae valla jäätmehoolduseeskiri ja heakorraeeskiri. Samuti on vallal koostatud jäätmekava, mis annab ülevaate jäätmehoolduse hetkeolukorrast ja seab jäätmekäitluse edasised eesmärgid.

Rae vallas tekkivad jäätmekogused, arvestades nii piirkonna elanike arvu kui ka ettevõtlust, jäävad Eesti keskmisele tasemele. Pidevalt kasvav elanike arv aga annab põhjust arvata, et järgnevatel aastatel jäätmete hulk suureneb.

2018. aastal rajati Jürisse uus jäätmejaam. Vaida kanti teenindav jäätmepunkt asub Vaidas. 2015. aastal rajati Järvekülasse Peetri kandi jäätmepunkt. Jäätmepunkt puudub Lagedi piirkonnas.

Alates 2013. aastast kuulub Rae valla haldusterritorium tervikuna Rae, Kiili, Jõelähtme ja Raasiku valdadest moodustatud ühtsesse veopiirkonda. Vallas toimub järjekindlalt järelevalve elanike jäätmeveoga liitumise üle. Jäätmevedaja ja kohaliku omavalitsuse koostööna selgitatakse välja jäätmeveoga mitteliitunud majapidamised ning teavitatakse neid jäätmeveo korraldamise kohustusest.

Vallavalitsus annab seisukohad valla territooriumil tegutsevate ettevõtete jäätmelubadele ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsidele. Võimaliku ohu tuvastamisel võetakse kasutusele vastavad abinõud.

Keskkonnakaitse

Rae vald on pööranud olulist tähelepanu võimalike ohtude kaardistamisele ja ennetamisele. Koostatud on valla ohukaart, riskiankeedid ja Rae valla üleujutatavate alade kaart.

Kogu Rae valla haldusterritorium asub Tallinna pinnaveehaardesüsteemi valgala, mistõttu on veekogudesse suunatavate reovete puhastamisel sisse seatud kõrgendatud nõudmised. Joogivee kvaliteet on hea. Põhja- ja pinnavett ohustab kõige enam tööstus- ja põllumajandusobjektide jääkreostus. Avalikke randu vallas pole, on mitteametlikud supluskohad.

Õhureostuse kohta Rae vallas konkreetsed andmed puuduvad. Inimtegevuse mõjudest tuleb kindlasti märkida Tallinna linna ja tööstuse mõju õhu kvaliteedile valla põhjapoolsetes osades (transpordist ja soojusenergia tootmisest tulenev saastemissioon). Transpordisektorist tulenev saaste on üks märkimisväärsemaid.

Olulisteks keskkonnaseisundi tasakaalu häirijateks on maanteed, raudtee ja lennuliiklus, millede suurenev liikluskoormus halvendab kõrgeenenud mürataseme tõttu elanike elukeskkonda. Tallinna valglinnastumisega kaasneb tehnilise infrastruktuuri arenguvajaduste jätkuv kiire kasv ja suurenev keskkonnakoormus.

Rae valla territooriumil paikneb kokku 15 keskkonnaohtlikku objekti – põhiliselt tanklad ja kütusemahutid. Paikseid õhusaasteallikaid on registreeritud 57 – tööstusettevõtted, katlamajad, põllumajandusettevõtted, tanklad, jäätmekäitlusega tegelevad ettevõtted.

Rae vallas on üks riikliku tähtsusega maardla – valla põhja osas asub AS Vão Paas kasutuses olev Vão lubjakivi karjäär. Kruusa kaevandatakse kolmes karjääris: Seli külas, Suuresta karjääris Suuresta külas ja Aruvalla külas Piuga kruusakarjääris. Turba tootmine toimub Rae rabas ning Suursoo tootmisaladel. Nimetatud objektid ei oma olulist negatiivset keskkonnamõju.